

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
_____ Георгій РОГОВ
« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства

Виконав студент 2447-ст групи
_____ Богомолів Р.О.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи
к.е.н, професор Карась П.М
(посада, науковий ступень, вчене звання)
_____ Карась П.М
(підпис) (П.І.Б.)

Миколаїв -2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

доцент, к.е.н. Пащенко О.В.

(підпис)

« » 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Богомолу Ростиславу Олександровичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Дослідження ліквідності та платоспроможності підприємства

Керівник роботи к.е.н, професор Карась Петро Миколайович

Затверджені наказом ректора № 328-уч від “12” квітня 2023 року

2. Термін подачі роботи 12 червня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, матеріали пред-дипломної практики, наукові статті, монографії, фахові видання, інтернет ресурси.

4. Перелік питань, що належать до розробки Теоретичні аспекти управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства; Дослідження ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Електро»; Шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства; Охорона праці, та її організація на підприємстві

5. Перелік презентаційних матеріалів в першому розділі використані рисунок 1.2 та таблиці 1.1 та 1.2. З другого розділу використано рисунки 2.2 та 2.3, також таблиця 2.4. З третього розділу взяті рисунки 3.2 та 3.3

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
IV	Мозговий А.М.		

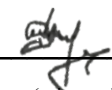
7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Но- мер	Назва етапів роботи	Терміни вико- нання етапів ро- боти	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	6.02-10.02.23	Виконано
2	Складання змісту та узгодження з керівником	13.02.-24.02.23	Виконано
3	Вивчення літературних джерел	13.02.-24.02.23	Виконано
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	27.02.-10.03.23	Виконано
5	Розробка теоретичного розділу	13.03.-25.03.23	Виконано
6	Розробка аналітичного розділу	3.04.-30.04.23	Виконано
7	Розробка проектного розділу	05.04.-28.05.23	Виконано
8	Розробка спеціального розділу	5.04.-28.05.23	Виконано
9	Розробка вступу, висновків, списку джерел	28.05.-04.06.23	Виконано
10	Розробка презентації та доповіді	2.06.-14.06.23	Виконано

Студент
(підпис)

Богомолов Р.О
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи
(підпис)

Карась П.М
(прізвище та ініціали)

Зміст

Вступ.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНОСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Сутність ліквідності та платоспроможності підприємства їх характеристика	7
1.2 Фактори впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства	16
1.3 Методологічні основи аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства	24
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАТ «ЕЛЕКТРО»	29
2.1 Характеристика ПрАТ «Електро»	29
2.2 Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства	32
2.3 Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства	37
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	41
3.1 Основні напрями підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства	41
3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства	44
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ, ТА ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	52
4.1 Охорона праці як галузь науки	52
4.2 Організація охорони праці на підприємстві	55
4.3 Організація пожежної безпеки на підприємстві	59
4.4 Шляхи вдосконалення умов охорони праці на підприємстві	63
ВИСНОВКИ.....	68
Список використаної літератури	70
Додаток А	76
Додаток Б.....	79

Вступ

В сучасних умовах економічного розвитку, ліквідність та платоспроможність підприємства є ключовими показниками його фінансової стійкості та успішності на ринку. Ліквідність визначає здатність підприємства швидко і ефективно реалізувати активи на грошову форму для забезпечення платежів. Платоспроможність оцінює здатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та контрагентами.

Актуальність теми і практичне значення цих питань, полягає в їх системному дослідженні при даному фінансовому стані в країні коли банки знаходяться в скрутному положенні, підприємство повинно слідкувати за показниками ліквідності та платоспроможності, бо вони мають прямий вплив на взаємодію з банками, та в цілому на подальшу роботу господарства.

Метою бакалаврської роботи є дослідження та аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства з метою визначення його стану та розроблення рекомендацій щодо покращення його фінансової стійкості та зменшення комерційних ризиків.

Для досягнення поставленої мети в бакалаврській роботі необхідним є вирішення наступних завдань:

- дослідження теоретичних та методологічних аспектів ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз динаміки та структури активів та пасивів підприємства;
- оцінка платоспроможності підприємства шляхом аналізу його фінансових зобов'язань;
- визначення факторів впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства;
- розробка рекомендацій щодо покращення ліквідності та платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження у дипломній роботі є ліквідність та платоспроможність підприємства

Предметом дослідження є дослідження даних бухгалтерського обліку Прат «Електро».

Методологічною основою є фінансовий менеджмент та аналіз фінансової звітності. У роботі використовуються методи фінансового аналізу, такі як аналіз показників ліквідності, платоспроможності, рентабельності, фінансового стану.

Бакалаврська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

Перший розділ присвячено теоретичним основам аналізу показників ліквідності та платоспроможності. В ньому розкривається поняття та сутність ліквідності та платоспроможності, описуються основні показники та фактори що визначають ліквідність та платоспроможність підприємства.

В другому розділі проведений аналіз основних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Електро», однієї з найбільших будівельно-монтажних фірм України.

Третій розділ присвячений аналізу шляхів підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства. У цьому розділі будуть проаналізовані різні підходи та методики, які можуть допомогти підприємству збільшити свою ліквідність та платоспроможність.

Четвертий розділ присвячений дослідженню основних аспектів охорони праці, та розроблені шляхи вдосконалення умов праці на підприємстві.

Інформаційною базою слугували: фінансові звіти, інтернет-ресурси, що присвячені темі ліквідності та платоспроможності, вітчизняні наукові розробки та навчальні посібники.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНОСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність ліквідності та платоспроможності підприємства їх характеристики

З метою забезпечення ефективного розвитку українських підприємств в сучасних умовах економіки та підвищення їх конкурентоспроможності необхідним є підтримання належного рівня ліквідності та платоспроможності даних суб'єктів господарювання.

У процесі дослідження сутності ліквідності та платоспроможності підприємства виникає важливе питання про взаємозв'язок цих фінансових характеристик. Категорії "ліквідність" і "платоспроможність" мають взаємозв'язок між собою. При оцінці ліквідності підприємства розглядається його здатність мати достатню кількість оборотних активів для погашення зобов'язань. Ліквідність визначається здатністю суб'єкта господарювання виконувати свої поточні зобов'язання та забезпечувати їх шляхом перетворення активів на гроші. Платоспроможність, зі свого боку, вказує на здатність підприємства погашати свої поточні зобов'язання негайно, відразу по першому вимогу кредиторів.

Платоспроможність підприємства означає можливість підприємства своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою.

Платоспроможність підприємства відображає ступінь фінансової стабільності та здатності підприємства уникнути фінансових проблем, банкрутства чи неплатоспроможності [1].

Основними ознаками платоспроможності є:

- а) наявність коштів на рахунках підприємства в достатньому для платежів обсягу;
- б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості;
- с) наявність у складі поточних активів високоліквідних елементів.

У економічній літературі можна знайти різні підходи до визначення типів платоспроможності, які варіюються залежно від різних критеріїв класифікації. (рис.1.1)

Рисунок 1.1. Види платоспроможності підприємства

Залежно від характеру та інформаційної бази, оцінка платоспроможності підприємства може проводитися у статичному та динамічному контекстах:

1. Статична платоспроможність фокусується на конкретний момент в часі. Вона базується на аналізі фінансових показників та стану підприємства в певний момент, без врахування можливих змін, що можуть відбутися у майбутньому. Цей підхід дозволяє оцінити фінансову ситуацію підприємства в конкретний момент часу та визначити його здатність виконувати фінансові зобов'язання на поточний час;

2. Динамічна платоспроможність, враховує зміни та тренди, що відбуваються у фінансовому стані підприємства протягом певного періоду. Вона аналізує фінансові показники та зміни в часі, дозволяючи прогнозувати та оцінювати платоспроможність підприємства на майбутній період. Це допомагає виявити тенденції, ризики та потенційні проблеми, що можуть впливати на платоспроможність підприємства в майбутньому [1].

В залежності від характеру визначення обсягу платіжних засобів підприємства, можна виділяють наступні види платоспроможності:

1. Грошова платоспроможність визначається на підставі наявних грошових коштів, які перебувають у розпорядженні підприємства. Це означає, що підприємство може виконувати свої фінансові зобов'язання лише шляхом використання наявних готівкових коштів, без необхідності залучення додаткових джерел фінансування.

2. Розрахункова платоспроможність охоплює грошові кошти, що наявні у підприємства, а також потенційні джерела їх збільшення, такі як кошти, що перебувають у розрахунках з контрагентами або дебіторська заборгованість. Цей тип платоспроможності враховує можливість привернення додаткових ресурсів у формі грошових коштів, які можуть бути використані для виконання фінансових зобов'язань.

3. Майнова враховує всі види оборотних активів підприємства, які мають потенціал для грошового реалізації (наприклад, запаси товарів або незавершене виробництво). Цей вид платоспроможності вказує на можливість підприємства виконати фінансові зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів, які можуть бути умовно продані за гроші [2].

В залежності від характеру визначення необхідного обсягу витрачання грошових коштів, платоспроможність може бути використана для оцінки трьох аспектів:

a) Фактична платоспроможність - це оцінка можливості продовження фінансування поточної діяльності підприємства. Вона відображає, чи може підприємство фінансувати свою щоденну діяльність та сплачувати необхідні витрати. Оцінка фактичної платоспроможності допомагає визначити, чи є достатні ресурси для покриття поточних зобов'язань та збереження фінансової стабільності.

b) Загальна платоспроможність - це оцінка ступеня покриття зовнішніх термінових зобов'язань та планових витрат підприємства. Вона включає не тільки поточні зобов'язання, але й зобов'язання, які мають виникнути у майбутньому. Оцінка загальної платоспроможності вказує на загальну фінансову

стійкість підприємства та його здатність виконувати всі фінансові зобов'язання.

с) Боргова платоспроможність - це аспект платоспроможності підприємства, який визначає його здатність погашати свої зовнішні боргові зобов'язання вчасно та повністю. Цей показник оцінює, наскільки підприємство може забезпечити потрібні кошти для сплати своїх кредиторів, виплати відсотків по позикам та інших фінансових зобов'язань.

В залежності від періоду оцінки, можна виділити поточну та перспективну платоспроможність.

а) Перспективна платоспроможність враховує фінансові перспективи та довгострокову стійкість підприємства. Вона оцінює здатність підприємства досягти фінансового успіху, виконувати зобов'язання та забезпечувати стабільні фінансові показники у майбутньому, зазвичай на період більше одного року [6].

б) Поточна платоспроможність відображає фінансовий стан підприємства на поточний момент часу. Вона оцінює здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання в найближчому майбутньому, зазвичай на період до одного року.

Поточна платоспроможність підприємства може бути розглянута як еквівалент поняття ліквідності.

Ліквідність (походить від грецького слова "liquidus", що означає "рідкий, плинний") відображає мобільність активів підприємства та їх здатність перетворюватися в гроші в разі необхідності, і це може бути здійснене протягом короткого проміжку часу.

В аналізі ліквідності підприємства виділяються різні аспекти, такі як ліквідність активів, ліквідність балансу і загальна ліквідність підприємства [2].

Ліквідність активів - це здатність окремих активів підприємства швидко перетворюватися на гроші без значних втрат вартості. Вона визначає, наскільки швидко та ефективно активи можуть бути реалізовані на ринку.

Ліквідність балансу відображає оцінку взаємодії між ліквідними активами та короткостроковими зобов'язаннями підприємства. Вона визначає, наскільки підприємство може покрити свої поточні зобов'язання шляхом використання доступних ліквідних активів [8].

Загальна ліквідність підприємства відображає оцінку його здатності виконувати свої зобов'язання вчасно та повністю з урахуванням всіх фінансових ресурсів та зобов'язань. Вона враховує як поточну, так і довгострокову ліквідність підприємства та його здатність забезпечити необхідні кошти для фінансування своєї діяльності та виконання зобов'язань перед кредиторами.

Взаємозв'язок між платоспроможністю та ліквідністю підприємства, ліквідністю балансу і ліквідністю активів показано на рисунку 1.2.

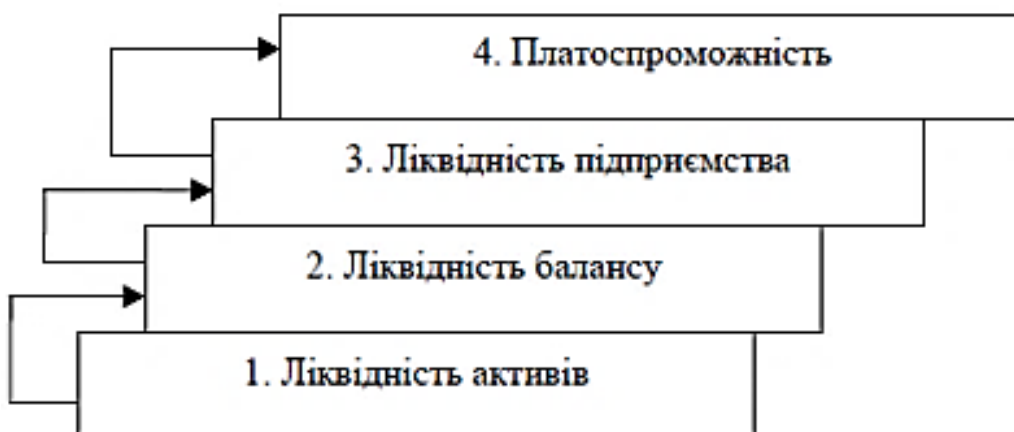

Рисунок 1.2 Взаємозв'язок ліквідності та платоспроможності підприємства

Рівень ліквідності активів визначається часовим інтервалом, необхідним для перетворення цих активів. Чим менший цей інтервал, тим вищий рівень ліквідності цих активів.

Залежно від рівня ліквідності, виділяють наступні поняття ліквідності:

- Поточна ліквідність - це збалансованість між розміром кредиторської заборгованості в будь-якій формі і будь-якого характеру та розміром дебіторської заборгованості.
- Термінова ліквідність - це здатність підприємства погасити свої зобов'язання у випадку банкрутства та ліквідації підприємства.
- Недостатня ліквідність - це неспроможність підприємства

повністю погасити свої зобов'язання перед кредиторами при наданні йому комерційних знижок або відстрочки у часі.

Активи діляться на чотири групи: по ступеню ліквідності, від самих ліквідних до менш:

- А1 - до таких активів відносять: готівка в касі, а також заощадження на розрахункових рахунках, що мають можливість бути негайно використані для виконання розрахунків.

- А2 - до них відносяться швидкооборотні активи: дебіторська заборгованість зі строком погашення до 12 місяців у випадку якщо платежі поній будуть надані протягом року, а також інші оборотні активи.

- А3 - до них відносяться статті витрат і запасів (крім статті "Витрати майбутніх періодів"). Платежі очікують по закінченні року з моменту звітної дати або ще пізніше, а також податок на додану вартість по придбаних цінностях і інші оборотні активи.

- А4 - в основі лежать статті основних засобів і інших необоротних активів. Призначені для участі в діяльності господарювання підприємства в тривалий період часу [9]

Пасиви групуються по ступеню зростання строків погашення зобов'язань:

- П1 - до цієї групи ставляться: кредиторська заборгованість, розрахунки по дивідендах, інші короткострокові зобов'язання, а також позички, не погашені в строк (за даними додатків до бухгалтерського балансу).

- П2 - до цієї групи відносяться: позикові короткострокові кредити банків та інші позики, що підлягають погашенню протягом 12 місяців після звітної дати. При визначенні першої й другої групи пасиву для одержання достовірних результатів необхідно знати час виконання всіх короткострокових зобов'язань.

- П3 - до цієї групи ставляться: довгострокові позикові кредити та інші довгострокові пасиви - статті IV розділу балансу "Довгострокові пасиви".

- П4 - до цієї групи ставляться: статті III розділу балансу "Капітал і

резерви" і окремі статті балансу, що не увійшли в попередні групи: "Доходи майбутніх періодів" і "Резерви майбутніх витрат". Для збереження балансу активу й пасиву підсумок даної групи слід зменшити на суму по статтях "Витрати майбутніх періодів" і "Збитки" [9].

При оцінці ліквідності балансу підприємства важливо провести аналіз, який включає горизонтальний та вертикальний підходи. Горизонтальний аналіз дозволяє відстежити зміни в рівні платоспроможності підприємства протягом часу. Вертикальний аналіз допомагає розібратися в структурі активів та пасивів, що дає можливість зробити більш точну оцінку ліквідності та платоспроможності організації.

Однак, порівняльний аналіз також є важливою складовою частиною оцінки ліквідності. Шляхом порівняння сум відповідних груп активів та пасивів можна встановити позитивний або негативний результат щодо ліквідності [23, с.246].

Баланс вважається абсолютно ліквідним при виконанні наступних умов:

- 1) $A1 > П1$.
- 2) $A2 > П2$.
- 3) $A3 > П3$.
- 4) $A4 < П4$.

Перша нерівність системи характеризує - абсолютну ліквідність, перше й друге разом характеризують - поточну ліквідність, четверте характеризує - фінансову стійкість, третє характеризує - перспективну платоспроможність.

Аналізуючи стан платоспроможності підприємства, необхідно розглядати причини фінансових утруднень, частоту їх утвору й тривалість прострочених боргів. Ними можуть бути:

- Підвищення собівартості продукції;
- Виробництво неконкурентоспроможної продукції;
- Недолік власних джерел фінансування;
- Високий відсоток оподаткування;
- Більша заборгованість по короткострокових і

довгострокових зобов'язаннях і ін.

Неправильне використання обігового капіталу є однією з причин погіршення платоспроможності. Це означає відволікання засобів на дебіторську заборгованість, надмірні запаси та інші цілі, які тимчасово не мають достатніх джерел фінансування [12].

Для виявлення причин зміни показників платоспроможності необхідно провести аналіз фінансового плану. Це включає порівняння показників звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів з даними фінансового плану. Перш за все, оцінюється виконання плану стосовно отримання коштів від реалізації продукції, робіт або послуг, а також виявляються причини зміни суми виручки та резерви для її збільшення. Особлива увага приділяється використанню коштів, оскільки нераціональне їх використання може призвести до фінансових труднощів [3].

За підсумками аналізу фінансового плану повинні бути виявлені резерви збільшення планомірного потоку коштів, щоб забезпечити стабільну платоспроможність організації в перспективі [5].

При аналізі платоспроможності важливо враховувати, що в економіці будь-якого господарюючого суб'єкта майже немає безрискових операцій. Тому платоспроможність має складову ризику, яку можна розглядати з двох поглядів: внутрішньої організації та зовнішніх контрагентів.

Ритмічність і стабільність поточної діяльності організації значною мірою залежать від її стратегії керування обіговими коштами та джерелами їх покриття. Кожен елемент оборотних активів, таких як виробничі запаси, дебіторська заборгованість, готівка та інші, відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності підприємства [4].

З позицій зовнішніх користувачів, які зацікавлені в тому, щоб дана організація відповідала прийнятим стандартам платоспроможності. Тому, що їхні вкладення сполучені з ризиком як мінімум втрати власної неплатоспроможності й непрямих втрат від зниження оборотності власних обігових коштів [5].

Невчасне виконання платежів по кредиторській заборгованості великими обсягами може вплинути на взаємні фінансові відносини. Зовнішні сторони мають інтерес до того, щоб підприємство своєчасно виконувало свої поточні зобов'язання. Для забезпечення цього використовуються джерела та процедури, такі як прибуток від планових продажів продукції, зменшення рівня виробничих запасів, примусовий продаж майна та інші [15].

Розглянемо більш детально поняття ліквідності й платоспроможності. Економічні категорії «ліквідність» і «платоспроможність» не є тотожними поняттями [25]. Відомо, що «під ліквідністю якого-небудь активу розуміють його здатність трансформуватися в кошти. В ході передбаченого виробничо-технологічного процесу, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Платоспроможність менш стабільна, більше піддана впливу зовнішнього фінансового середовища й залежить значною мірою від раціональності організації грошового обігу на підприємстві [17].

Одна з найсуттєвіших характеристик, яку слід враховувати при аналізі ліквідності та платоспроможності підприємства, - це його стабільність з точки зору довгострокової перспективи. Фінансова стійкість є важливим аспектом фінансового аналізу, а пошук внутрішньогосподарських можливостей, ресурсів і стратегій для її зміцнення має глибокий економічний зміст і визначає характер проведення аналізу та його зміст [13].

Рівень поточної платоспроможності й фінансової стійкості залежить від ступеня забезпеченості запасів джерелами формування. Надлишок або недолік джерел засобів для формування запасів виявляється як різниця між величиною джерел засобів і величиною запасів. При цьому мається на увазі забезпеченість певними видами джерел: власними, кредитними й іншими позиковими.

1.2 Фактори впливу на ліквідність та платоспроможність підприємства

Для повноцінного розуміння платоспроможності та ліквідності підприємства необхідно вивчити причинно-наслідкові зв'язки та закономірності, які призводять до виникнення цих явищ. Це означає виявлення факторів, що впливають на платоспроможність та ліквідність підприємства. Платоспроможність підприємства визначається складним комплексом факторів і їх взаємодією, що повністю обумовлено характером цього явища. Дослідження факторів платоспроможності дозволяє моделювати процес забезпечення платоспроможності, здійснювати комплексний пошук внутрішньогосподарських резервів з метою її збереження або підвищення.

Основні фактори що впливають на платоспроможність підприємства можна розділити на дві групи, а саме внутрішні та зовнішні (рис. 1.3).

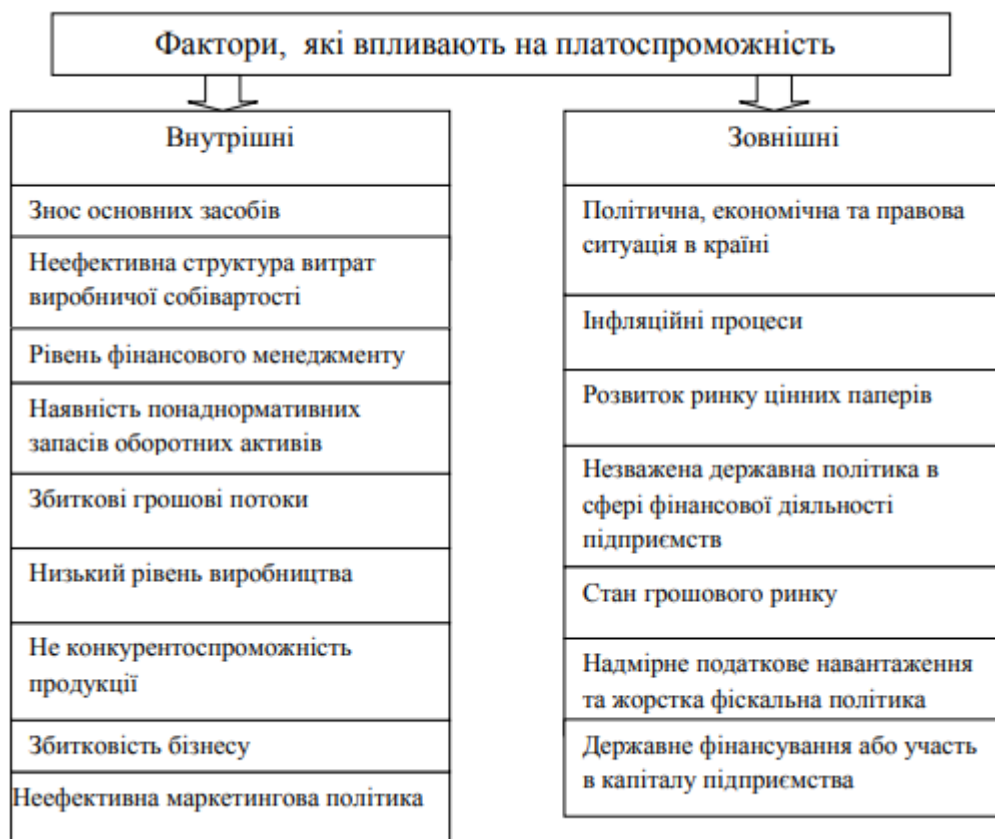

Рисунок 1.3 Фактори впливу на платоспроможність підприємства

Усі перераховані фактори мають вплив на платоспроможність організації, особливо тоді, коли внутрішні та зовнішні фактори взаємодіють між собою. Ця взаємодія може мати як позитивний, так і негативний вплив на фінансовий стан організації, включаючи її фінансову стійкість і платоспроможність. Важливо зазначити, що підприємство може самостійно регулювати ці фактори, що надає йому можливість впливати на свою фінансову ситуацію [23,22].

У контексті економічної кризи, спостерігається зниження попиту, що в результаті призводить до зростання неплатоспроможності підприємств. Рейтинг факторів, що впливають на платоспроможність в таких умовах (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Рейтинг факторів, що впливають на платоспроможність підприємства

Місце факторів в рейтингу	В умовах фінансової кризи	В умовах сталого розвитку економіки
1	Політична, економічна та правова ситуація в країні	Низька конкурентоспроможність продукції
2	Стан грошового ринку	Знос основних засобів
3	Інфляційні процеси	Неефективна структура витрат виробничої собівартості
4	Розвиток ринку цінних паперів	Наявність понаднормативних запасів оборотних активів
5	Надмірне податкове навантаження та жорстка фіскальна політика	Політична, економічна та правова ситуація в країні
6	Низька конкурентоспроможність продукції	Неефективний маркетинг

Продовження таблиці 1.1

Місце факторів в рейтингу	В умовах фінансової кризи	В умовах сталого розвитку економіки
6	Низька конкурентоспроможність продукції	Неефективний маркетинг
7	Збитковість бізнесу	Державне фінансування або участь в капіталі підприємства
8	Знос основних засобів	Незважена державна політика в сфері фінансової діяльності підприємств
9	Державне фінансування або участь в капіталі підприємства	Стан грошового ринку
10	Неефективна структура витрат виробничої собівартості	Розвиток ринку цінних паперів
11	Наявність понаднормативних запасів оборотних активів	Інфляційні процеси
12	Неефективний маркетинг	Надмірне податкове навантаження

Крім цього, в економічній кризі, низька конкурентоспроможність продукції, надмірне податкове навантаження та збитковість бізнесу також впливають на платоспроможність підприємств. Ці фактори розглядаються як середнього рівня впливу. Низька ефективність маркетингу відображається в меншій прибутковості підприємства та займає нижче місце в рейтингу, що свідчить про її обмежений вплив на платоспроможність підприємства під час економічної кризи.

Для підприємства мають велике значення фактори, які впливають на формування його ліквідності. Підприємство повинно контролювати наявність достатньої кількості ліквідних активів, що відповідає оптимальним потребам, які залежать від різних зовнішніх та внутрішніх факторів. Згідно з думкою Є.А. Носова, до факторів, що впливають на ліквідність підприємства, можна віднести ті, які представлені на рисунку 1.4 [16].

Рис. 1.5. Фактори, що впливають на ліквідність підприємства [16]

Виявлені фактори, які впливають на ліквідність підприємства, можуть мати різний ступінь значимості, залежно від ситуації на ринку. Під час фінансової кризи, коли спостерігається зниження попиту і загальні умови економіки погіршуються, окремі фактори можуть мати значно більший вплив на ліквідність підприємства. Наприклад, фактори, пов'язані зі зниженням прибутковості підприємства, можуть мати значний вплив на його ліквідність під час кризових умов.

У контексті сталого економічного розвитку, коли ринок є стабільним і попит залишається на високому рівні, деякі фактори можуть мати менший вплив на ліквідність підприємства. Наприклад, в разі успішного маркетингу і

високої прибутковості підприємства, його ліквідність може бути менш чутливою до змін.

Для кращого розуміння цього впливу можна скласти рейтинг факторів на ліквідність підприємства в умовах фінансової кризи та в умовах сталого розвитку економіки (табл.1.2).

Таблиця 1.2

Рейтинг факторів, що впливають на ліквідність підприємства

Місце факторів в рейтингу	В умовах фінансової кризи	В умовах сталого розвитку економіки
1	Вибір сфер та галузей виробництва та інвестицій	Розміри підприємства та сфери і напрями його діяльності
2	Характер діяльності підприємства	Вибір сфер та галузей виробництва для інвестицій
3	Розміри підприємства та сфери і напрями його діяльності	Стан дебіторської заборгованості
4	Стан запасів, їх обсяги та вартість	Інвестиції за рахунок майбутніх грошових потоків
5	Стан дебіторської заборгованості	Характер діяльності підприємства
6	Умови розрахунків з дебіторами та кредиторами	Сезонність виробництва на підприємстві

Продовження таблиці 1.2

Місце факторів в рейтингу	В умовах фінансової кризи	В умовах сталого розвитку економіки
7	Наявність виробничого і ресурсного потенціалу для майбутніх інвестицій	Умови розрахунків з дебіторами та кредиторами
8	Інвестиції за рахунок майбутніх грошових потоків	Стан запасів, їх обсяги та вартість
9	Сезонність виробництва на підприємстві	Наявність виробничого і ресурсного потенціалу для майбутніх інвестицій

Процес формування та підтримки ліквідності підприємства є складним завданням, оскільки на неї можуть впливати різноманітні фактори як внутрішнього, так і зовнішнього характеру (табл.1.2).

У контексті облікової політики підприємства та аналізу його фінансово-господарчої діяльності, виконується оцінка різних коефіцієнтів, які відображають рівень ліквідності підприємства. Один з таких коефіцієнтів є коефіцієнт поточної ліквідності, який порівнюється з попередніми звітними періодами. Також досліджується коефіцієнт швидкої ліквідності та перевіряється коефіцієнт абсолютної ліквідності. Аналіз цих показників надає об'єктивну інформацію про ліквідність активів підприємства та їх динаміку. Ефективність фінансового управління підприємством впливає на його платоспроможність і має ряд причин.

По-перше, керівництво підприємства розробляє та впроваджує модель облікової політики, що сприяє підвищенню прозорості облікової системи та визначенню стратегічних цілей в рамках обліку.

По-друге, керівництво встановлює стратегічні цілі щодо використання оборотних та необоротних ресурсів. Керівники впливають на характер та якість виробничих процесів, що нарешті відображається на фінансовій стабільності підприємства.

На третьому місці, керівництво підприємства має повноваження для розподілу функцій між суб'єктами виробництва та володіє інструментами для керування фінансовими потоками та ресурсами.

У контексті управління підприємством, керівництво виконує кілька ключових функцій, які мають вплив на платоспроможність підприємства. По-перше, вони несуть відповідальність за ефективне управління активами, включаючи грошові кошти та майно, з метою своєчасного та повного виконання боргових зобов'язань. Це включає оцінку вартості активів, здачу в оренду невикористовуваних активів та продаж високоліквідних активів для збільшення власного капіталу.

Друга функція керівництва полягає в плануванні виконання боргових зобов'язань і використанні різноманітних інструментів для цього. Адміністрація підприємства розробляє та ухвалює план поточних та термінових платежів, а також розраховує обсяги кредитних платежів на середньо- та довгострокову перспективу. Метою цих заходів є підвищення ефективності використання кредитних ресурсів з метою досягнення більшого чистого прибутку та зменшення загального обсягу кредитів, необхідних для забезпечення діяльності підприємства [14].

По-третє, адміністрація зосереджується на підвищенні ліквідності наявних активів за допомогою регулюючих методик. Цей підхід дозволяє підвищити платоспроможність підприємства в цілому та зменшити частку кредитів, використовуваних для забезпечення виробничої діяльності [16].

У рамках стратегії управління підприємством, одним з ключових завдань є зменшення відсотку негативних чистих активів. Для досягнення цієї мети збираються об'єктивні дані про активи, групуються відповідно до їхнього

походження, та робиться прогноз щодо впливу наявності таких активів на фінансову стійкість підприємства [13].

Для забезпечення високої платоспроможності підприємства необхідно зростати обсяг власного капіталу. Це можна досягти шляхом збільшення відсотка власних активів і зниження рівня заборгованості по кредитах. Зазвичай, підприємства намагаються знизити вартість кредитів шляхом рефінансування або використовують державні програми підтримки для зменшення суми платежів за кредитами [19].

Можна використовувати усі вільні ресурси підприємства для погашення короткострокових зобов'язань, що призводить до збільшення його платоспроможності, але в короткостроковій перспективі. З метою підвищення платоспроможності підприємства, його керівництво може приймати рішення про вкладення вільних ресурсів у інвестиційні проекти з коротким або середнім терміном окупності. Зазвичай, інвестиційні проекти з низьким ризиком спроможні підвищити ліквідність активів, збільшити їх вартість та основний капітал [11].

Тому на платоспроможність підприємства впливає його облікова політика, яка теж регулюється з боку керівництва підприємства. Навіть при наявності в підприємства чистих активів не можна говорити про його високу платоспроможність. Такий висновок можна зробити тільки за результатами оцінки їх ліквідності. Ліквідність активів підприємства в певний момент часу може не відповідати строкам настання зобов'язань по кредитах. У цьому випадку підприємство може мати у своєму розпорядженні велику частку необоротних активів.

1.3 Методологічні основи аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства

В сучасній економічній літературі існує розмаїття поглядів на методи оцінки ліквідності й платоспроможності підприємства. Один з найбільш формалізованих підходів полягає у використанні аналізу ліквідності балансу та розрахунків спеціальних коефіцієнтів [10].

Головною метою аналізу платоспроможності виступають заходи по своєчасному виявленню й усуненню недоліків у фінансовій діяльності й пошуку резервів поліпшення. Для цього окремі науковці вважають доцільним розв'язати ряд завдань:

1. оцінка виконання плану щодо надходження фінансових ресурсів і їх використання з позиції поліпшення платоспроможності й кредитоспроможності об'єкта господарювання на основі вивчення причинно-наслідкового взаємозв'язку між різними показниками виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства;
2. прогнозування можливих фінансових результатів, та економічної рентабельності, виходячи з реальних умов господарської діяльності та наявності власних і позикових ресурсів;
3. розробка заходів, які направлені на більш ефективне використання наявних фінансових ресурсів.

Основними джерелами інформації для аналізу платоспроможності й ліквідності підприємства служать бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух капіталу й інші форми звітності, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які розшифровують і деталізують окремі статті балансу [7].

Оцінка якості вихідної інформації є першим етапом у проведенні оцінки платоспроможності:

1. оцінка якості вихідної інформації;

2. аналіз балансу ліквідності, на основі співставлення підсумків по активах та пасивам, і порівняння із оптимальною нерівністю;
3. коефіцієнтний аналіз ліквідності платоспроможності (коефіцієнти, що розраховуються на основі даних балансу та звіту про рух грошових коштів);
4. визначення потенційної платоспроможності підприємства;
5. узагальнення висновків і розробка рекомендацій [20].

Наступним етапом аналізу є аналіз балансу ліквідності, який полягає в угрупованні активів і пасивів балансу по певних ознаках (таблиця 1.3), а також їх зіставлення.

Таблиця 1.3

Групкування активів та пасивів по певних ознаках

Активи (по ступеню ліквідності)	Нерівності	Пасиви (по ступеню терміновості платежу)
A1- найбільш ліквідні активи	>	П1- найбільш термінові пасиви
A2- швидко реалізовані активи	>	П2- короткострокові пасиви
A3- повільно реалізовані активи	>	П3- довгострокові пасиви
A4- важко реалізовані активи	<	П4- постійні пасиви

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо має місце наступне співвідношення: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$.

Третім і найбільш об'ємним з погляду розрахунків етапом є розрахунки коефіцієнтів ліквідності підприємства, серед яких:

- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Мета розрахунків даних коефіцієнтів «полягає в зіставленні коротко-строкових (поточних) пасивів і активів, використовуваних для їхнього погашення»

Проте, для отримання більш повної інформації щодо стану ліквідності й платоспроможності підприємства, рекомендується використовувати не лише показники ліквідності, які впливають з балансу, але й показники платоспроможності, що розраховуються на основі даних про рух грошових коштів. На рисунку 1.4 представлені коефіцієнти ліквідності й платоспроможності, які базуються на даних звіту про рух грошових коштів. Після розрахунків цих показників важливо оцінити їх динаміку та порівняти отримані значення з встановленими нормативами.

Рисунок 1.4 Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності, які розраховуються на підставі даних про рух грошових коштів [1].

Після проведення аналізу ліквідності, наступним кроком є визначення потенційної платоспроможності підприємства, оскільки зниження платоспроможності може призвести до банкрутства підприємства. Суть цього діагностичного процесу можна представити у вигляді алгоритму (рис.1.5).

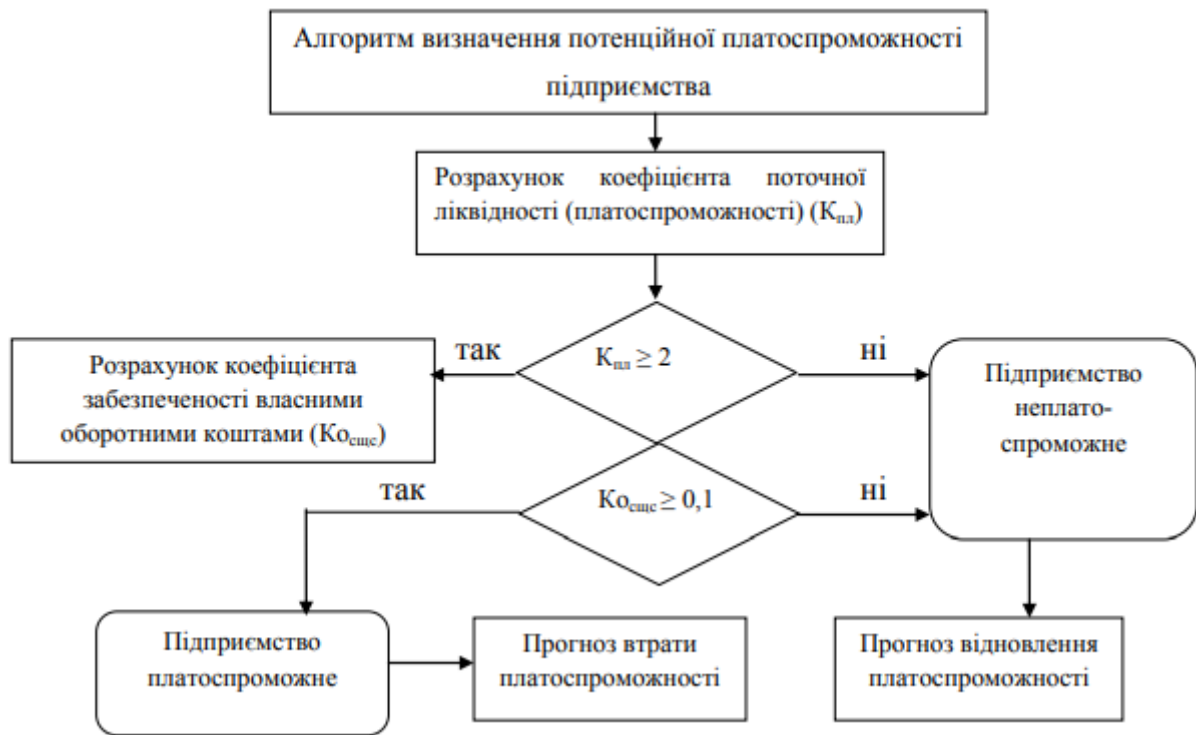

Рисунок 1.5 Алгоритм визначення потенційної платоспроможності підприємства.

Після проведення діагностики, якщо підприємство визнається платоспроможним, його наступним кроком є розрахунок тримісячного коефіцієнта втрати платоспроможності. Якщо значення коефіцієнта ліквідності та платоспроможності, отриманого на основі грошових потоків, перевищує одиницю, підприємство має реальну можливість зберегти свою платоспроможність протягом наступних трьох місяців.

У випадку, коли підприємство визнається неплатоспроможним, необхідно розрахувати шести місячний коефіцієнт відновлення платоспроможності. Якщо значення коефіцієнта перевищує одиницю, підприємство має реальну можливість відновити свою платоспроможність протягом наступних шести місяців. В іншому випадку, підприємство не здатне відновити свою платоспроможність [21].

Після розрахунків усіх необхідних показників, вивчення їх динаміки, порівняння з нормативними значеннями можна перейти до заключного етапу аналізу - підведенню підсумків і розробки рекомендацій. На цьому етапі

отримані в ході аналізу результати узагальнюються, робляться висновки щодо стану ліквідності й платоспроможності підприємства, виявляються позитивні й негативні тенденції, аналізуються фактори, які впливають на платоспроможність. Потім на основі отриманих висновків розробляються рекомендації зі збереження й зміцненню платоспроможності, а у випадку, якщо підприємство зізнається неплатоспроможним - по її відновленню.

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАТ «ЕЛЕКТРО»

2.1 Характеристика ПрАТ «Електро»

Приватне акціонерне товариство «Електро» (далі ПрАТ «Електро») створено на підставі рішення засновників від 28 червня 1994 року шляхом перетворення суб'єкта підприємницької діяльності - орендного підприємства орендної будівельно-монтажної фірми «Електро» в складі Волинського управління, Закарпатського управління, Івано-Франківського управління, Львівського управління, Рівненського управління, Тернопільського управління, Хмельницького управління, Чернівецького управління та Центральної виконавчої дирекції в Закрите акціонерне товариство «Електро».

У своїй діяльності товариство:

- Керується законодавством України, положеннями Статуту, а також внутрішніми правилами, процедурами, регламентами та іншими актами внутрішнього регулювання, прийнятими відповідно до Статуту.
- Може мати у власності рухоме та нерухоме майно, має самостійний баланс, відкриває власні рахунки у банках України та інших фінансово-кредитних установах, використовує власні печатки, штампи, фірмові бланки та інші реквізити.
- Має основну круглу печатку зі своїм повним найменуванням. Товариство має власний фірмовий бланк, де зазначається найменування Товариства та інші реквізити. На основній печатці зазначається ідентифікаційний код Товариства.
- Володіє, користується та розпоряджається своїм майном та коштами відповідно до цілей своєї діяльності, передбачених Статутом. Право власності Товариства охороняється у відповідності з чинним законодавством України.
- Самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім своїм майном та коштами, на які відповідно до чинного законодавства України може бути звернено.

- Не відповідає за зобов'язаннями держави, а держава не відповідає за зобов'язаннями Товариства.

- Не відповідає за зобов'язаннями своїх акціонерів. Акціонери не відповідають за зобов'язаннями Товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю Товариства у межах вартості акцій, що їм належать.

Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновниками та акціонерами Товариства у власність як вклади до статутного капіталу;

- грошових коштів, отриманих від продажу цінних паперів Товариства юридичним та фізичним особам;

- доходів та майна, отриманих Товариством в результаті фінансової, господарської діяльності на території України та за її межами.

Метою діяльності Товариства є:

- одержання прибутку та використання його в інтересах акціонерів Товариства;

- ефективне управління майном та коштами, як власними, так і залученими;

- забезпечення суспільних потреб в продукції, роботах та послугах Товариства.

Предметом діяльності Товариства є надання послуг, здійснення виробничої, торгівельної, консультаційної, посередницької, інвестиційної, інноваційної діяльності. Основною діяльністю є виробнича діяльність, а саме «Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій»

Органами управління Товариства є:

- Загальні збори акціонерів;

- Наглядова рада;

- Генеральний директор.

Органами контролю товариства є ревізійна комісія.

Члени Наглядової ради, Ревізійної комісії та Генеральний директор мають відповідати вимогам чинного законодавства України, у тому числі щодо ділової репутації, освіти та відповідного досвіду цих осіб.

2.2 Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства

В сучасних умовах, забезпечення стабільності функціонування підприємства потребує обов'язкового аналізу його платоспроможності та ліквідності.

Ліквідність підприємства визначається як "здатність швидко реалізувати активи та отримати грошові кошти для виплати своїх зобов'язань". Оцінка ліквідності підприємства базується на співвідношенні високоліквідних активів (таких як грошові кошти, ринкові цінні папери та дебіторська заборгованість) і короткострокової заборгованості.

Аналіз показників ліквідності включає в себе розрахунок 3 коефіцієнтів, а саме:

- коефіцієнт поточної ліквідності
- коефіцієнт швидкої ліквідності
- коефіцієнт абсолютної ліквідності

Наведемо розрахунки та характеристики коефіцієнтів ліквідності на основі даних фінансової звітності ПрАТ «Електро» за 2020-2022рр у таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

Динаміка показників ліквідності

№ п/п	Показники	2020	2021	2022	2022р. до 2020р.(%)
1	2		3	4	5
1.	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,90	2,09	4,22	223
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,81	1,92	3,57	198
3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,01	0,89	2,57	254

1. Коефіцієнт поточної ліквідності - КПЛ, який обчислюється відношенням всіх поточних активів до короткострокових зобов'язань за формулою:

$$КТЛ = ТА / КО$$

де ТА - поточні активи;

КО = Короткострокові зобов'язання

$$КТЛ(2020)=74324/39066=1,90$$

$$КТЛ(2021)=70491/33670=2,09$$

$$КТЛ(2022)=40025/9472=4,22$$

Отримані результати показують, що протягом 2021-2022 років компанія вчасно відповідала за своїми поточними зобов'язаннями. На кінець року в компанії залишилося 4.22 гривні на кожну гривню поточних зобов'язань. Це означає, що підприємство має більше активів, які можна швидко перетворити на грошові кошти для погашення зобов'язань.

2. При розрахунку коефіцієнта швидкої ліквідності (Кш.л) використовують данні Звіту про фінансовий стан підприємства (Балансу Ф № 1).

$$Кш.л = \frac{\text{Оборотні активи (ф№1 ряд. 1195 + 1200) -} \\ \text{—Запаси(ф№1100 + 1110)}}{\text{Поточні заборгованості(ф№1 ряд. 1695)}}$$

$$Кш.л = (74324-3349)/39066 = 1,81(2020р)$$

$$Кш.л = (70491-5768)/33670 = 1.92 (2021р)$$

$$Кш.л = (40025-6118)/9472 = 3.57 (2022р)$$

За результатами розрахунків спостерігається позитивна тенденція, в 2022 р. коефіцієнт швидкої ліквідності в порівнянні з значенням 2020 р. збільшився на 198% . Збільшення цього показника свідчить про те, що підприємство може покрити свої поточні зобов'язання швидше і без необхідності реалізації запасів.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності):

$$Ка.л = \frac{\text{Грошові кошти (ф№1 ряд. 1160 + 1165)}}{\text{Поточні заборгованості(ф№1 ряд. 1695)}}$$

$$Ка.л = (4794+34647)/39066= 1,01 (2020)$$

$$Ка.л = (5201+24830)/33670= 0.89 (2021)$$

$$Ка.л = (5755+18586)/9472= 2.57 (2022)$$

Одержані дані показують, що в 2020 р на кожен гривню поточних зобов'язань припадає близько 1,01 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. В 2022 році ситуація змінилась в позитивну сторону, це означає, що компанія зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром [20]

Розрахунки, наведені вище свідчать, що за період 2020-2022 рр. коефіцієнт поточної ліквідності підвищився на 223%, коефіцієнт швидкої ліквідності став більшим на 198%, а коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився в порівнянні з 2020 роком на 254%. Відповідно всі показники є більшими нормативних значень. Динаміка зміни показників ліквідності наведена на рисунку 2.2.

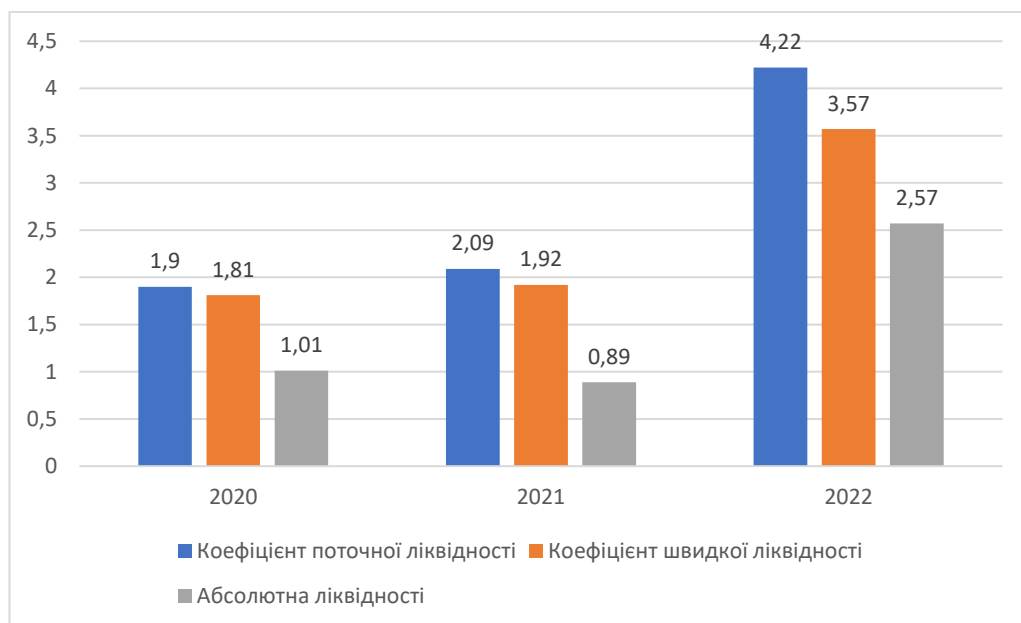

Рисунок 2.2 Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Електро»

Фінансовий аналіз платоспроможності підприємства полягає в абсолютному та відносному порівнянні активів як платіжних засобів з фінансовими ресурсами (зобов'язаннями) за рахунок яких відбулося її формування.

Одним із основних абсолютних показників, який використовують при оцінці платоспроможності підприємства, є власні оборотні кошти, що характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка являється джерелом покриття його поточних активів.

На підставі даних фінансової звітності ф.1 «Баланс» ПрАТ «Електро» проведемо аналіз платоспроможності підприємства, яка характеризує його здатність покрити поточні зобов'язання по короткострокових кредитах за рахунок наявних грошових коштів підприємства і інших фінансових еквівалентів, тобто високоліквідних активів. (табл. 2.3)

Таблиця № 2.3

Абсолютна (грошова) платоспроможність підприємства за 2020-2022рр.

Показник	Сума за рік, тис.грн			В середньому за 2020-2022рр.
	2020	2021	2022	
Засоби платежу				
Грошові кошти в національ- ній валюті	34647	24830	18586	26021
Всього	34647	24830	18586	26021
Платіжні зобов’язання				
Поточні зобов’язання	39066	33670	9472	27402,7
Всього	39066	33670	9472	27402,7
Коефіцієнт абсолютної плато- спроможності	0,89	0,74	1,96	1,20

З вищенаведених даних бачимо, що протягом 2020-2021рр. підприємство мало заборгованості більше, а ніж грошових коштів. ПрАТ «Електро» в 2020 році було здатне погасити за рахунок наявних залишків найбільш ліквідних активів 89% своїх поточних зобов'язань, в 2021 році ситуація дещо погіршилась і підприємство вже було здатне погасити 74% поточних заборгованостей. Це пов'язано з нестачею високоліквідних засобів це призвело до того, що значний обсяг строкових зобов'язань виявився покритим активами

з відносно невеликою оборотністю – дебіторською заборгованістю та запасами. Але протягом 2022 року значення коефіцієнта абсолютної платоспроможності дорівнює 1.96, що є більш привабливим для суб'єкта господарювання так, як кількість грошових коштів перевищило поточні зобов'язання на 196%, тобто підприємство має достатню кількість високоліквідних засобів для покриття поточних зобов'язань.

Для оцінки й прогнозу платоспроможності підприємства у вітчизняній практиці також використовується:

1. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами це показник, який характеризує рівень забезпеченості підприємства власними джерелами формування оборотних активів, тобто показує, скільки власних джерел формування оборотних активів підприємства припадає на одиницю цих активів. Розрахунок виконується за формулою:

$$K_{звк} = \frac{\text{Власний капітал (ф1 р 1495)} - \text{Необоротні активи (ф1 р 1095)}}{\text{Оборотні активи (ф1 р 1195)}}$$

$$K_{звк}(2020) = (39438 - 4451) / 74324 = 0,47$$

$$K_{звк}(2021) = (39581 - 3097) / 70491 = 0,51$$

$$K_{звк}(2022) = (34053 - 3680) / 40025 = 0,76$$

Порівнюючи отримані дані за 2022 та 2021 роках, можна побачити те, що коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами в звітному році збільшився на 0,25 відповідно до минулого періоду. Високе значення говорить про фінансову стійкість компанії і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування компанії.

2. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за комерційними операціями

$$K_{ДК_k} = \frac{ДЗп}{КЗп}$$

Де, ДЗп — сума дебіторської заборгованості підприємства за продукцію (товари, роботи, послуги), розрахована як середня чи певну дату;

КЗп — сума кредиторської заборгованості підприємства за продукцію (товари, послуги, роботи), розрахована як середня чи певну дату.

$$КДКк(2020)=2260/33536=0,07$$

$$КДКк(2021)=25261/27588=0,91$$

$$КДКк(2022)=7621/775=9,83$$

Отримані дані показують, що в 2021 р. політика комерційного кредитування була збалансованою. Однак в 2022 р ситуація покращилась і на кожну гривню кредиторської заборгованості припадає 9,83 гривні дебіторської заборгованості за отримані товари та послуги, це означає, що для погашення кредиторської заборгованості підприємству не доведеться залучити власний капітал. На рисунку 2.3 вказана динаміка показників платоспроможності ПрАТ «Електро».

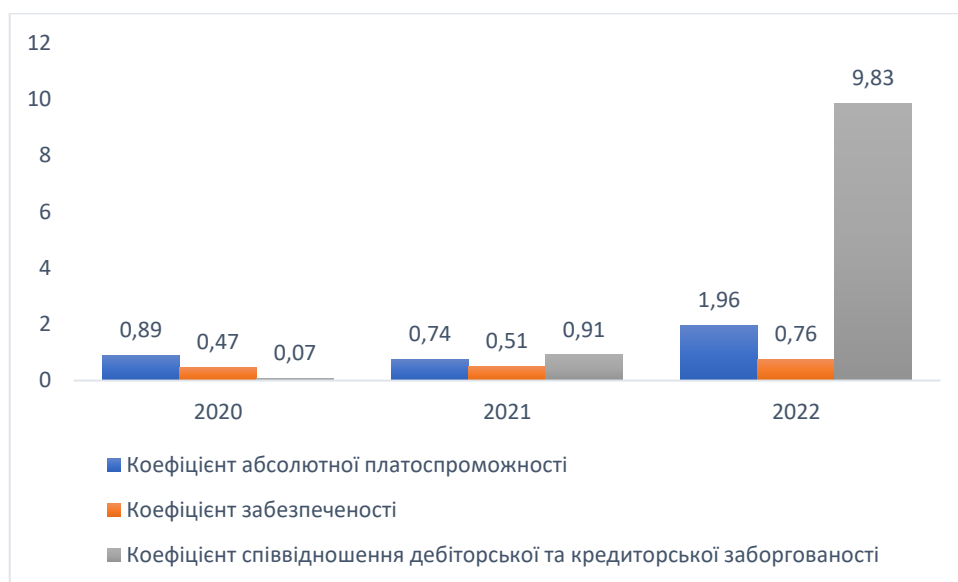

Рисунок 2.3 Динаміка показників платоспроможності підприємства

2.3 Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства

Наявність оборотних активів, їх склад, структура, швидкість обороту та ефективність використання мають значний вплив на фінансовий стан підприємства та стабільність його позиції на фінансовому ринку. Зокрема, вони впливають на такі аспекти як:

- платоспроможність - це здатність підприємства вчасно погашати свої боргові зобов'язання відповідно до установлених строків.

- ліквідність - вона визначає можливості підприємства щодо вчасної сплати своїх заборгованостей. Це означає, наскільки швидко і легко підприємство може перетворити свої активи на грошові кошти для погашення зобов'язань.

- можливості подальшої мобілізації фінансових ресурсів - вони вказують на здатність підприємства залучати додаткові фінансові ресурси для фінансування своєї діяльності. [18].

Ефективне використання оборотних активів відіграє важливу роль у нормалізації роботи підприємства та підвищенні рівня його рентабельності. Цей процес залежить від впливу багатьох факторів. У сучасних умовах, фактори кризового стану економіки негативно впливають на ефективність використання оборотних активів, сповільнюючи їх оборотність, і ці фактори діють незалежно від бажання підприємства. Однак, підприємства мають внутрішні резерви для підвищення ефективності використання мобільних активів, на які вони можуть значно впливати [28].

До них відносять:

- нормування матеріальних оборотних активів;
- використання тривалих господарських зв'язків;
- удосконалення систем розрахунків;
- раціональна організація продажу;
- систематичний контроль за оборотністю коштів у розрахунках тощо [18].

Оцінка ефективності використання оборотних коштів здійснюється за допомогою показників їх оборотності. Оскільки фактор часу є важливим критерієм оцінки ефективності використання оборотних активів, використовуються показники, які відображають наступне:

- по-перше, тривалість обороту в днях або загальний час обороту;
- по-друге, швидкість обороту.

Для аналізу ефективності використання оборотних коштів, здійснимо розрахунок таких показників:

- коефіцієнт обертання, він характеризує кількість оборотів оборотних коштів за звітний період. Чим більше оборотів здійснюють оборотні кошти, тим краще вони використовуються. Розраховується за формулою [27]:

$$K_o = P/C$$

де P — обсяг реалізованої продукції (грн);

C — середні залишки нормованих оборотних коштів (грн).

- коефіцієнт ефективності оборотних активів характеризує, скільки прибутку припадає на 1 грн оборотних коштів. Чим більший він, тим ефективніше використовуються оборотні кошти. Розраховується за формулою:

$$K_e = \Pi/C$$

де Π - прибуток від реалізації товарної продукції.

- коефіцієнт завантаження коштів в обороті він характеризує величину оборотних коштів на 1 грн реалізованої продукції. Чим менше оборотних коштів припадає на одну гривню реалізованої продукції, тим краще вони використовуються. Розраховується за формулою:

$$K_z = C/P$$

- Коефіцієнт швидкості обертання цей показник обчислюється у днях і характеризується періодом, за який оборотні кошти підприємства здійснюють один оборот.

$$O = \frac{C * D}{P}$$

де O — термін обертання оборотних коштів (днів);

D — тривалість періоду, за який обчислюється обертання (днів).

Розрахунок показників оборотності аналізованого підприємства наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання оборотних активів

Показники	2020	2021	2022	Відхилення 2022р від:	
				2020	2021
1.Середні залишки ОА	64152,5	72407,5	55258	-8894,5	-17149,5
2. Чистий дохід від реалізації тис.грн	228846	281707	191464	-37382	-90243
2.1 Собівартість реалізованої продукції тис.грн	224604	273622	187336	-37268	-86286
2.2 Прибуток від реалізації продукції тис.грн	4242	8085	4128	-114	-3957
3 Коефіцієнт обертання ОА	3,56	3,89	3,46	-0,1	-0,43
4 Коефіцієнт ефективності ОА	0,06	0,11	0,07	0,01	-0,04
5 Коефіцієнт завантаженості коштів	0,28	0,26	0,29	0,01	-0,03
6 Швидкість обертання	102,32	96,58	105,34	3,02	8,76

З вищенаведених даних бачимо, що тривалість обороту оборотних активів за 2022 рік склала 105 днів в порівнянні з 2020 та 2021 роками, в 2021 році уповільнилась на 9 днів. Спостерігаємо збільшення показника протягом періоду дослідження, це є хорошою ознакою, адже свідчить про постійну роботу компанії щодо поліпшення політики управління запасами, дебіторською

заборгованістю, грошовими коштами та іншими оборотними активами. Разом зі збільшенням тривалості обороту активів, зменшилось значення коефіцієнту обертання, підприємство за звітній рік здатне обернути оборотні активи 3.46 рази, що менше на 0,43 за 2021 рік.

На 1 гривню реалізованої продукції в 2022 році припадає 0,29 гривні оборотних активів, в порівнянні з 2021 роком значення збільшилось на 0.03, це пов'язано з не ефективною політикою використання оборотних активів, відповідно це негативна тенденція для підприємства.

Проаналізувавши значення коефіцієнта ефективності оборотних активів, можна підкреслити те, що в 2022 році на 1 гривню оборотних активів припадає 0,07 гривень прибутку, це менше на 0,04 грн, ніж у 2021 році та більше на 0.01 грн. за 2020р. Це означає що підприємство зменшило свою ефективність використання оборотних активів.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Основні напрями підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства

У сучасних умовах розвитку підприємств відчувається нестача власних фінансових ресурсів та постійна потреба у позикових коштах. Збільшення позикових коштів може призвести до зниження фінансової незалежності та ускладнити вчасне та повне погашення фінансових зобов'язань. Для забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства необхідно вирішувати проблеми, пов'язані з вчасним та повним виконанням фінансових зобов'язань.

Ліквідність і платоспроможність є не тільки показниками фінансового стану підприємства, але й важливими факторами інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності на фінансовому ринку. Наявність достатнього рівня ліквідності свідчить про задовільну структуру активів підприємства, а у разі необхідності виплати фінансових зобов'язань підприємство може швидко

реалізувати свої активи та отримати необхідні грошові кошти для покриття всіх витрат. Завдяки платоспроможності, яка є показником фінансового стану підприємства, забезпечується своєчасна і повна сплата зобов'язань.[30]

Ліквідність підприємства відображає здатність його активів перетворюватися в готівкові кошти з необхідною швидкістю для своєчасного погашення зобов'язань, тоді як платоспроможність визначає здатність господарюючих суб'єктів вчасно сплачувати свої зобов'язання й прямо пов'язана з обсягом наявних високоліквідних активів. Оскільки обидві ці поняття мають значення, віокремлено основні характеристики ліквідності та платоспроможності.[32]

- наявність необхідного обсягу грошових коштів для погашення усіх зобов'язань;
- відсутність простроченої дебіторської заборгованості;
- раціональна структура активів;
- наявність власних коштів в джерелах формуванняоборотних та необоротних активів;
- наявність позитивного загального чистого грошовогопотoku за результатами усіх видів діяльності;
- врегулювання термінів залучення коштів із термінами використання майна в які вони спрямовуються.

Оцінка рівня ліквідності та платоспроможності підприємства є важливою для забезпечення його фінансової стабільності та успішної функціонування на ринку. Ділова діяльність різних підприємств може впливати на характер їх активів та їх розподіл між грошовими коштами та матеріальними запасами [26].

Для адекватної оцінки рівня ліквідності та платоспроможності врахуємо фактори які зображені на рисунку 3.1:

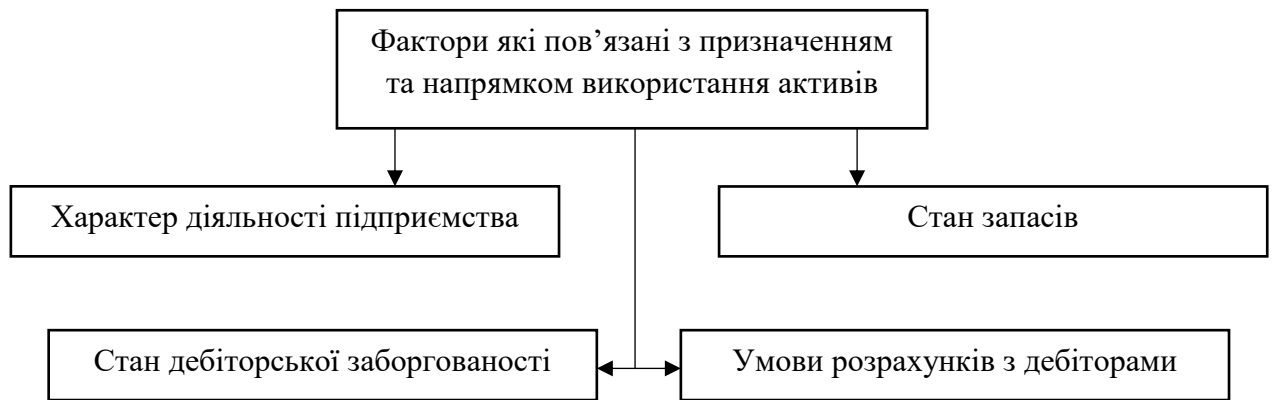

Рисунок 3.1 Фактори які пов'язані з призначенням та напрямком використання активів

- Характер діяльності підприємства, промислові та будівельні підприємства у зв'язку зі специфікою їх діяльності, можуть мати значні запаси матеріалів та компонентів, що впливає на їх ліквідність, оскільки ці активи не можуть швидко перетворитись на грошові кошти.
- Стан запасів, важливо враховувати, чи наявні запаси в достатній кількості або, навпаки, чи перевищують вони потреби підприємства. Запаси можуть бути виявлені як надлишковими, якщо їх занадто багато, або як недостатніми, якщо не вистачає для забезпечення ділової діяльності.
- Умови розрахунків з дебіторами, часові проміжки між купівлею товарів і отриманням дебіторської заборгованості можуть впливати на склад оборотних активів. Швидке надходження дебіторської заборгованості після купівлі товарів зменшує їх вплив на оборотні активи підприємства, в той час як затримки можуть призводити до зростання частки дебіторської заборгованості.
- Стан дебіторської заборгованості, важливість враховування наявності простроченої або безнадійної дебіторської заборгованості. Це може вказувати на проблеми зі сплатою зобов'язань підприємством та може впливати на його платоспроможність.

Враховуючи фактори які впливають на показники ліквідності та платоспроможності підприємства, варто відзначити основні напрямки підвищення рівня ліквідності та платоспроможності:

- збільшення вхідних грошових потоків;
- збільшення залишку грошових коштів на рахунках в банку;
- збільшення чистого прибутку та власних коштів в обороті;
- підвищення оборотності власних та позикових коштів;
- збільшення частки оборотних активів у структурі активів підприємства;
- збільшення обсягу грошових коштів в результаті продажу необоротних активів;
- збільшення вхідних грошових потоків від інвестиційної діяльності;
- зменшення капіталовкладень із довгим терміном окупності;
- формування необоротних активів виключно за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань;
- формування оборотних активів за рахунок власних коштів та поточних зобов'язань.

3.2 Розробка рекомендацій щодо підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства

Ефективне функціонування ринкового механізму вимагає виключення з ринку банкрутних підприємств. Однак, запобігання банкрутству та забезпечення стійкості цих підприємств на довгий термін є складним та надзвичайно важливим завданням. Встановлення механізму та застосування процедур банкрутства до багатьох підприємств передбачає об'єктивну оцінку їх фінансового стану, що має пріоритетне значення для самого підприємства, його контрагентів, інвесторів, кредиторів та державних установ. Важливими аспектами оцінки фінансової нестабільності економічних суб'єктів є показники платоспроможності та ліквідності.

Для подальшого розроблення рекомендацій щодо підвищення рівня платоспроможності та ліквідності підприємства, необхідно ідентифікувати причини, які можуть призвести до втрати платоспроможності економічним

суб'єктом. Основними факторами, що можуть спричинити неплатоспроможність підприємства, крім зовнішнього середовища, можуть бути наступні [32]:

- помилки у розрахунках планових обсягів виробництва і реалізації продукції, її собівартості;
- невиконання замовлень;
- неконтрольоване зростання собівартості продукції;
- втрата каналів реалізації та постійних замовників;
- неплатоспроможність покупців і замовників;
- значне відволікання коштів у дебіторську заборгованість;
- низька якість фінансового планування на підприємстві;
- низька оборотність оборотних коштів.

Протягом останніх п'яти років, в літературі та законодавчих актах державних органів і організацій, приділяється значна увага аналізу платоспроможності та ліквідності. За цей період було опубліковано багато підручників, навчальних посібників, наукових статей і методичних матеріалів, в яких описуються різні методи аналізу ліквідності. Однак, основна проблема полягає в тому, що існує значна розбіжність у трактуванні та розрахунку показників ліквідності. Використання різних методик може привести до абсолютно протилежних результатів, що ускладнює досягнення однозначних висновків. Це, в свою чергу, створює проблеми у вивченні цих питань у рамках відповідних економічних дисциплін.

Тому, доцільно буде обґрунтування, основних методичних проблем з якими стикається підприємство на шляху оцінки ліквідності та платоспроможності, та ефективної діяльності загалом.

До основних недоліків розрахунку відносних показників щодо оцінки ліквідності (коефіцієнт поточної, швидкої і загальної ліквідності) слід віднести такі [29]:

По-перше, всі коефіцієнти є статичними, оскільки їх розраховують на основі балансу, який характеризує стан підприємства на певну дату. Виникає

необхідність їх аналізу за декілька періодів.

Крім того, показники і коефіцієнти не є достовірними індикаторами ліквідності та платоспроможності, оскільки існує можливість завищення деяких показників. Наприклад, коефіцієнти покриття та проміжного коефіцієнта покриття можуть бути завищені через включення неліквідних запасів товарно-матеріальних цінностей, простроченої дебіторської заборгованості та інших факторів до складу поточних активів. Зважаючи на те, що несплати стали поширеним явищем, значна частина дебіторської заборгованості може бути простроченою, а деяка частина заборгованості може залишитися непогашеною зовсім. Внаслідок цього, сума дебіторської заборгованості у балансі може збільшитися не через зростання ділової активності підприємства, а через низьку платіжну дисципліну [31].

Внутрішньогосподарські резерви є важливими для стабілізації фінансового стану підприємства. Ці резерви включають в себе наявні внутрішні ресурси та можливості, які доступні тільки для даного підприємства і можуть бути використані для досягнення стійкості та покращення його фінансової ситуації.

Здійснюючи пошук резервів, слід керуватися наступними принципами:

- Дослідження резервів повинно мати науковий характер, базуватися на принципах діалектичної теорії пізнання, знаннях економічних законів, досягненнях науки і передової практики. Для цього необхідно міцно оволодіти економічною сутністю і природою господарських резервів, джерелами їх появи та основними напрямками пошуку, а також методикою і технікою їх підрахунку і узагальнення;

- Пошук резервів повинен мати комплексний і системний характер. Комплексний підхід передбачає всебічне виявлення резервів у всіх напрямках господарської діяльності з подальшим їх узагальненням. Це дозволяє, з одного боку, більш повно виявляти резерви і, з іншого боку, уникнути повторного підрахунку;

- принцип запобігання повторному рахунку резервів витікає

безпосередньо з попереднього. Повторний рахунок резервів виникає при їх узагальненні, коли не враховується взаємодія і супідрядність різних чинників, від яких залежать результати господарської діяльності.

- однією з вимог до пошуку резервів є забезпечення їх комплектності, тобто збалансованості по трьох основних моментах процесу праці (засобів праці, предметів праці і трудових ресурсів). Резерв буде комплексним тоді, коли він забезпечений всіма необхідними ресурсами і не лише у вартісній оцінці, але і за натурально-речовим складом [31];

- резерви мають бути економічно обґрунтованими, тобто при їх підрахунку необхідно враховувати реальні можливості підприємства, а розрахункова величина цих резервів має бути підкріплена відповідними заходами;

- пошук резервів має бути оперативним. Чим більше оперативно проводиться пошук резервів, тим більше ефективним є цей процес. Особливо важливе значення має скорочення часу між виявленням і освоєнням резервів;

- пошук резервів не має бути дискретним. Його необхідно здійснювати плановірно, систематично;

- резерви виявляються тим повніше, чим більша кількість працівників різних професій і спеціальностей бере участь в їх пошуку. Звідси виникає принцип масовості пошуку резервів, тобто залучення до цього процесу всіх працівників, розвиток і удосконалення суспільних форм економічного аналізу;

- при попередньому визначенні напрямів пошуку резервів слід виділяти “провідні ланки” або “вузькі місця” в підвищенні ефективності виробництва. За цим принципом виділяють ділянки виробництва, де систематично не виконуються плани, або спостерігаються великі втрати сировини, допускається виробничий брак, простой техніки і так далі.

Рисунок 3.4 демонструє систему заходів, спрямованих на забезпечення стабільного фінансового стану на високому рівні, яка базується на теоретичних та методичних принципах.

Рис. 3.2 Система заходів для підтримки ефективного функціонування підприємства

Зосередження на оборотних активах є особливо важливим, оскільки вони є головною причиною зниження рівня ліквідності. Тому їм потрібно приділяти особливу увагу [24].

Оборотні активи відіграють ключову роль в успішному функціонуванні підприємства і мають прямий вплив на його загальну ефективність. Вони виступають індикатором діяльності підприємства в цілому. Надмірна кількість активів призводить до неефективного використання ресурсів, непотрібного накопичення запасів і невикористання їх у подальшій операційній діяльності. З іншого боку, недостатня кількість оборотних активів призводить до нездатності підприємства повністю виконувати свої зобов'язання.

Однак в ході аналізу показників ефективності використання оборотних активів ПрАТ «Електро», з'ясували, що підприємство у процесі своєї роботи використовувало активи неефективно. Відповідно до таблиці 2.4, слід підкреслити те що на протязі 3 років значення коефіцієнту ефективності залишилось майже не змінним в порівнянні із значенням на початок періоду. З цього випливає що низький рівень ефективності використання оборотних активів може вказувати на фінансові труднощі, недостатню управлінську ефективність також на низький рівень показника впливають і зовнішні фактори такі як «війна», при якому на ринку падає попит на послуги суб'єкта господарювання.

Управління оборотними активами є важливою складовою загальної фінансової стратегії підприємства. Основною метою управління є раціоналізація та оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів, а також формування оптимального обсягу і складу оборотних активів. [32].

Для вирішення проблеми з ефективним використанням активів протягом господарської діяльності, підприємству слід внести такі зміни в політику управління оборотними активами:

Забезпечення оптимального обсягу та структури запасів для стабільного виробничого процесу за мінімальних витрат для утримання запасів, шляхом відносного вивільнення оборотних коштів, при якому підприємство не змінює обсяг оборотних активів, або незначно збільшує їх кількість, при тому збільшуючи обсяг виробництва та поліпшує використання наявних активів для отримання прибутку.

Збільшення ефективності обертання наявних оборотних коштів, це дозволяє звільнити значні суми грошей, та збільшити обсяг виробництва без необхідності залучення додаткових фінансових ресурсів. Вивільнені кошти можна використати для масштабування, або ж інвестування [23].

Активізація прихованих резервів. Багато резервів, що сприяють відновленню фінансової стабільності, вважаються прихованими. Приховані резерви представляють собою частину капіталу, що не відображена у фінансовому звіті (балансі).

Продаж певних структурних підрозділів та активів основних фондів з низьким рівнем прибутковості. Ця операція надає підприємству можливість отримати інвестиційні ресурси, які можуть бути використані для перефільювання виробництва на більш дохідні види діяльності [29].

Не менш важливою є система управління платоспроможністю, оскільки виступає як механізм раннього виявлення та попередження кризових явищ.

Основні напрями управління платоспроможністю та заходи спрямовані на досягнення ефективного функціонування підприємства шляхом підтримки нормального рівня платоспроможності зображені на рис. 3.2

- скорочення суми постійних витрат (включаючи скорочення управлінського персоналу, витрат на поточний ремонт, тощо);
- скорочення рівня змінних витрат;
- скорочення обсягів капітальних вкладень, у тому числі витрат на капітальний ремонт;
- прискорення оборотності оборотного капіталу;
- зниження обсягу виробництва продукції, що не користується попитом, з відповідним скороченням необхідного обсягу фінансових ресурсів, тощо);
- відстрочення виплати нарахованих дивідендів, відсотків на паї, винагород за виробничі результати та інших.
- оптимізація структури оборотного капіталу (у тому числі за рахунок реалізації надлишкових запасів товарно-матеріальних цінностей, сировини, незавершеного виробництва);
- реорганізація маркетингових служб з метою підвищення ефективності їх функціонування в напрямі збільшення обсягів збуту продукції;

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

4.1 Охорона праці як галузь науки

Багато людей ніколи не задумуються над тим, наскільки складною і запутаною може бути система охорони праці. Вона включає в себе багато деталей, нюансів та виключень, які можуть відрізнятися залежно від конкретної ситуації на робочому місці.

Охорона праці - це сукупність заходів, правил, нормативів і методів, спрямованих на забезпечення безпеки і здоров'я працівників на робочому місці. Основна мета охорони праці полягає в запобіганні нещасним випадкам на роботі, професійним захворюванням та іншим шкідливим наслідкам, що можуть виникнути внаслідок виконання праці.

Охорона праці передбачає вживання заходів щодо виявлення, усунення або зменшення можливих небезпек та ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю. Це включає проведення аналізу робочих процесів, оцінку ризиків, встановлення необхідних заходів безпеки, навчання працівників правилам безпеки та використання необхідних засобів індивідуального захисту.

Охорона праці є важливою складовою частиною управління персоналом і забезпечує створення безпечного та здорового робочого середовища для всіх працівників. Вона регулюється законодавством та нормативними документами, які встановлюють вимоги до охорони праці на різних виробничих об'єктах та у різних галузях промисловості.

У науковій літературі охорона праці розглядається як економічна, соціальна та правова категорії. Більше того, охорону праці як правову категорію розглядають у широкому та вузькому. При вживанні терміну «охорона праці» відповідно до його етимологічного значення, тобто в широкому розумінні, до його поняття відносять ті гарантії для працівників, що передбачають усі норми трудового законодавства, наприклад норми, що забороняють власнику або уповноваженому ним органу звільняти працівників з роботи тоді, коли немає підстав, передбачених ст.ст. 40, 41 КЗпП. Ці норми становлять

надзви́чайно важливу гарантію, спрямовану на охорону трудових прав працюючих. Або така гарантія, як можливість розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу тільки за попередньою згодою профспілкового комітету (ст. 43 КЗпП).

Правовий принцип охорони праці відображає суть всіх норм трудового права, які насамперед спрямовані на збереження здоров'я та працездатності працівників. Охорона праці виступає як основний правовий принцип у галузі, оскільки вона відображає соціальну спрямованість на захист трудових прав працівників.

Сторони трудового договору мають взаємні права і обов'язки, спрямовані на створення безпечних і нешкідливих умов праці. Охорона праці розглядається як важливий аспект трудових правовідносин. Працівники мають право на безпечні та нешкідливі умови праці та охорону здоров'я під час виконання своїх професійних обов'язків. Роботодавець зобов'язаний забезпечити такі умови праці у кожному структурному підрозділі та на кожному робочому місці відповідно до нормативних актів. Він також зобов'язаний гарантувати дотримання прав працівників, які забезпечуються законодавством про охорону праці. Ці обов'язки роботодавця визначаються чинним законодавством, колективними та трудовими договорами і угодами [37].

Працівник також має обов'язки з охорони праці, які встановлені законодавством. Він повинен ознайомитись і дотримуватись нормативно-правових актів з охорони праці, виконувати зобов'язання щодо безпеки праці, які передбачені колективними та трудовими договорами, пройти обов'язкові медичні огляди і співпрацювати з роботодавцем у створенні безпечних і нешкідливих умов праці. Якщо працівник порушує ці обов'язки, це може бути розглянуто як дисциплінарний проступок, і роботодавець має право застосувати дисциплінарні заходи проти працівника.

Один з найважливіших законів, що регулює охорону праці в Україні, це Закон України "Про охорону праці". Цей закон був прийнятий 14 жовтня 1992

року під номером 2694-ХП, а пізніше був переглянутий і внесений у нову редакцію Законом України від 21 листопада 2002 року під номером 229-ІУ.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

- пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;
- комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахування інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі науки і техніки та охорони довкілля;
- соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;
- адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;
- використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству;
- інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;
- забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення

консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях [37].

- використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва. Отже, зважаючи на всі перераховані нюанси та принципи, можемо зробити висновок, що кожна людина має бути обізнаною в своїй робочій сфері.

4.2 Організація охорони праці на підприємстві

Управління ризиками в системі безпекоорієнтованого управління повинно бути цілеспрямованим процесом, який починається з аналізу оточуючого середовища, включаючи внутрішні й зовнішні аспекти організації.

Вітчизняні заклади охорони здоров'я, які мають ефективну систему управління, здатні адекватно врахувати всі основні характеристики об'єкта управління і його зовнішнього середовища. Вони здійснюють необхідне перегрупування ресурсів та встановлюють нову тактику поведінки, що відповідає новим умовам. В таких випадках важливим є активна та ефективна взаємодія між керівниками та працівниками на всіх рівнях у процесі виявлення проблем і прийняття рішень. Крім того, важливе значення має відповідне адміністрування та регламентування цих процесів.

Ситуативний підхід є реалізацією принципу адаптивності, який є одним із основних принципів стратегічного управління. Використання методів ситуативного управління дозволяє забезпечити ефективну діяльність публічних організацій та досягнення їх поставлених цілей враховуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. У цьому контексті важливо зосередитись на використанні спеціальних технологій та інструментів.

Наш підхід до регламентування процедур ситуативного управління в організаціях публічної сфери включає наступні елементи: розробка конкретних

заходів для досягнення цілей; розподіл роботи та координація взаємодії між різними підрозділами всередині організації; вдосконалення формальної ієрархічної структури; оптимізація процесів прийняття рішень та комунікацій; пошук адекватної мотиваційної діяльності, ефективних організаційних методів та соціальної відповідальності.

Для кожної зі стратегій ситуативного управління, які можуть бути використані в проблемних ситуаціях, необхідний уважний та обдуманий аналіз перед їх застосуванням.

У ситуаціях загрози національній безпеці, сповільнення розвитку економіки та складності соціальних процесів, пов'язаних з війною і воєнним станом, необхідно чітко визначати та адекватно регламентувати основні напрямки діяльності організацій публічної сфери. Наприклад, у разі надзвичайного стану або надзвичайної ситуації активується комунікаційна мережа для вирішення невідкладних ситуацій. Відбувається перерозподіл обов'язків серед вищих керівників, формуються оперативні групи для розробки заходів. Система управління перевіряється в умовах стратегічних ситуацій або форс-мажорних обставин в звичайний період.

У сучасних умовах, при застосуванні технологій ситуативного управління, важливо враховувати наступні аспекти. По-перше, ситуативний менеджмент розглядається як управління ризиками, спрямоване на надання якісної та безпечної медичної допомоги. Особлива увага приділяється забезпеченню цих послуг за більш низькою загальною вартістю, порівняно з іншими медичними закладами.

У Методичних рекомендаціях з організації клінічного управління ризиками та безпеки медичної допомоги в закладах охорони здоров'я [1] зазначено, що процес управління ризиками, що виникають у системі охорони здоров'я, складається з кількох послідовних етапів. Відповідно до стандартів, цими етапами є: етап "Встановлення оточення", етап "Розгляд ризиків" та етап "Усунення ризиків".

Основні методи управління ризиками можуть бути виділені наступним чином:

1. Уникнення ризику або його попередження: цей метод передбачає уникаючи початок діяльності, що може призвести до виникнення ризику, або припинення вже розпочатої діяльності.

2. Усунення джерела ризику: цей метод включає зміну підходів до діяльності, які призводять до виникнення ризиків, з метою усунення цих джерел.

3. Зміна ймовірності настання ризиків: цей метод включає впровадження та дотримання нових галузевих стандартів, які спрямовані на зниження ймовірності виникнення ризиків.

4. Коригування наслідків ризиків: цей метод передбачає матеріальну або моральну компенсацію заподіяної шкоди в результаті виникнення ризиків.

5. Передача ризику іншій стороні або розподіл ризику: цей метод включає передачу певних зобов'язань стосовно ризику іншій стороні, наприклад, страховій компанії.

У контексті закладів охорони здоров'я та системи охорони здоров'я вцілому, управління ризиками, як частина безпекоорієнтованого управління, сприяє зниженню рівня ризику до прийнятного рівня шляхом створення та впровадження організаційної культури, в якій всі учасники процесу управління ризиками зосереджують свої зусилля на оцінці ризиків та їх попередженні, а не на "боротьбі" з ризиками.

Управління ризиками допомагає створити превентивну та прогнозувальну систему, в рамках якої працівники організації зосереджуються на ідентифікації, оцінці та управлінні ризиками, що виникають у контексті охорони здоров'я. Головною метою є зменшення ризиків до такого рівня, який вважається прийнятним, забезпечуючи безпечну та ефективну надання медичної допомоги пацієнтам.

Такий підхід сприяє формуванню культури безпеки, де всі учасники процесу управління ризиками розуміють важливість виявлення, аналізу та усунення ризикових ситуацій з метою запобігання негативним наслідкам.

Враховуючи це, організація може ефективно здійснювати свої функції, забезпечуючи безпечне надання медичних послуг, а також підвищуючи загальну якість та результативність своєї діяльності.

Значна увага в рамках реформування галузі охорони здоров'я приділяється якості та доступності медичної допомоги для населення. Для досягнення цих цілей важливим є створення безпечного середовища в системі охорони здоров'я з контрольованими ризиками. Це означає, що під час надання медичної допомоги застосовуються безпечні та ефективні підходи до лікування, медичних втручань, а також використовуються безпечні лікарські засоби, які не спричиняють подальшої шкоди або небажаних побічних ефектів.

Зрозуміло, що заклади охорони здоров'я здійснюють свою діяльність відповідно до ліцензійних умов, які регламентують реалізацію медичної практики. Вони працюють згідно з уніфікованими медичними протоколами та галузевими стандартами діагностики та лікування. Це гарантує, що медичні заклади діють на основі встановлених норм та процедур, спрямованих на забезпечення безпеки пацієнтів та якості медичних послуг.

Організації охорони здоров'я активно впроваджують механізми контролю ризиків та безпеки, здійснюючи постійний моніторинг, оцінку та покращення процесів надання медичної допомоги. Основною метою є забезпечення безпечного та ефективного середовища, де пацієнти можуть отримати високоякісну медичну допомогу без ризику подальших ускладнень чи негативних наслідків.

Враховуючи вище зазначене, вважаємо, що система управління ризиками є складовою частиною системи безпекоорієнтованого управління закладом охорони здоров'я. Однак, на сьогоднішній день відсутній єдиний загальнодержавний механізм безпекоорієнтованого управління в галузі охорони здоров'я, відповідно до якого визначалися б найбільш раціональні методи і підходи щодо управління ризиками.

4.3 Організація пожежної безпеки на підприємстві

Пожежна безпека на підприємстві – невід’ємна частина організації робочого простору і процесів згідно з нормами чинного законодавства. Пожежна безпека – стан об’єкта, при якому з регламентованою ймовірністю виключається можливість виникнення та розвиток пожежі й впливу на людей її небезпечних факторів, а також забезпечується захист матеріальних цінностей [35].

Причинами пожеж та вибухів на підприємстві є порушення правил і норм пожежної безпеки, а також невиконання Кодексу цивільного захисту України. Правила встановлюють загальні вимоги з пожежної безпеки, чинність яких поширюється на підприємства, установи, організації та інші об’єкти (будівлі, споруди, технологічні лінії тощо), а також житлові будинки, що експлуатуються, будуються, реконструюються, технічно переоснащуються і розширюються, за винятком підземних споруд та транспортних засобів, вимоги до яких визначаються у спеціальних нормативних документах [36].

Для забезпечення пожежної безпеки необхідно дотримуватися стандартів, будівельних норм та правил улаштування електроустановок. Це складне завдання, яке потребує комплексного підходу.

Основні системи, що забезпечують пожежну безпеку об’єкта, включають систему запобігання пожежі, систему протипожежного захисту та систему організаційно-технічних заходів. Організаційно-технічні заходи можна розділити на організаційні, технічні, режимні та експлуатаційні.

Організаційні заходи пожежної безпеки включають організацію пожежної охорони, навчання з питань пожежної безпеки, застосування наочних засобів протипожежної пропаганди, проведення перевірок та оглядів стану пожежної безпеки приміщень та будівель.

На рисунку 4.1 зображено комплекс заходів та засобів забезпечення пожежної безпеки об’єкта, який складається з відповідних систем, що поділяються на підсистеми та підсистеми нижчого рівня.

Рисунок 4.1 Комплекс заходів щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта

До технічних заходів входить дотримання нормативних документів при реконструкції будівель, технічному переоснащенні виробництва та експлуатації, а також можливому переобладнанні електромереж, опалення, вентиляції, освітлення тощо.

Передбачається, що режимний режим включає заборону куріння та використання відкритого вогню в недозволених місцях, обмеження доступу сторонніх осіб до вибухонебезпечних приміщень або об'єктів, а також регламентацію пожежної безпеки під час вогневих робіт та інше.

Заходи з експлуатації включають в себе своєчасне проведення профілактичних оглядів, випробувань та ремонтів технічного та допоміжного обладнання, а також інженерних мереж (електромереж, електроустановок, опалення, вентиляції) [34].

Система запобігання пожежі складається з організаційних та технічних заходів, які мають на меті запобігти умовам, що сприяють виникненню пожежі, зменшити небезпеку для людей та обмежити матеріальні збитки.

Протипожежний захист об'єкта здійснюється за допомогою наступних чотирьох напрямків [35;34]:

1. Обмеження розмірів та поширення пожежі:

- розміщення будівель та споруд на території об'єкта із дотриманням протипожежних розривів та інших вимог пожежної безпеки;
- дотримання обмежень стосовно кількості поверхів будівель та площі поверху;
- правильне планування та розміщення виробничих цехів, приміщень, дільниць у межах будівлі;
- розміщення пожежонебезпечних процесів та устаткування в ізольованих приміщеннях, відсіках, камерах;
- вибір будівельних конструкцій необхідних ступенів вогнестійкості;
- встановлювання протипожежних перешкод у будівлях, системах вентиляції, паливних та кабельних комунікаціях;
- влаштування систем автоматичної пожежної сигналізації та пожежогасіння.

2. Обмеження розвитку пожежі:

- обмеження кількості горючих речовин, що одночасно знаходяться в приміщенні;
- використання оздоблювальних будівельних та конструкційних матеріалів з нормативними показниками вибухо-пожежонебезпечності;
- аварійне стравлювання горючих рідин та газів;
- своєчасне звільнення приміщень від залишків горючих матеріалів.

3. Забезпечення безпечної евакуації людей та майна:

Щоб забезпечити ефективний протипожежний захист об'єкта, виконуються такі заходи:

- вибір оптимальної об'ємно-планувальної та конструктивної організації будівлі, що дозволяє завершити евакуацію людей до досягнення максимально допустимих рівнів пожежних факторів.

- використання будівельних конструкцій, які відповідають вимогам вогнестійкості, забезпечуючи їх несучі та огорожувальні функції протягом усього періоду евакуації.

- вибір відповідних засобів колективного та індивідуального захисту.

- використання систем аварійного вимкнення устаткування та комунікацій.

- встановлення систем протидимового захисту, що запобігають задимленню евакуаційних шляхів.

- влаштування необхідних евакуаційних шляхів, таких як коридори, сходові клітки та зовнішні пожежні драбини, з раціональним розташуванням та належним обслуговуванням.

4. Створення умов для успішного гасіння пожежі:

- встановлення систем пожежної автоматики в будівлях та приміщеннях;

- забезпечення належної кількості первинних засобів пожежогасіння в приміщеннях відповідно до нормативів;

- влаштування та регулярне утримання в належному стані території підприємства, під'їздів до будівельних споруд, пожежних водоймищ та гідрантів.

Отже, для забезпечення ефективного захисту підприємства від пожеж та вибухів потрібна скоординована робота всіх організаційних підрозділів, обов'язковий виконання вимог та правил і відповідальне ставлення, як до своїх посадових обов'язків, так і до безпеки підлеглих й своєї особистої безпеки також [34].

4.4 Шляхи вдосконалення умов охорони праці на підприємстві

Висока важливість системного підходу до питань охорони праці обумовлена низьким рівнем загальної безпеки праці в Україні. Ефективне комплексне управління охороною праці та промисловою безпекою є необхідною умовою для вирішення цих питань. Згідно зі статтею 1 Закону України "Про охорону праці", охорона праці охоплює систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людей під час трудової діяльності [33].

Необхідно розуміти, що державні, регіональні та галузеві органи управління охороною праці, а також численні наглядові та контрольні інспекції не зможуть гарантувати безпеку праці, якщо це не стане головним щоденним завданням і моральним обов'язком для всіх без винятку: роботодавців, керівників, власників, інженерно-технічних працівників та кожного працюючого.

Власник підприємства має зобов'язання створити відповідні умови праці в кожному структурному підрозділі відповідно до вимог нормативних актів. З цією метою власник організовує систему управління охороною праці на підприємстві, виконуючи наступні дії:

1. Створює відповідні служби та призначає посадових осіб для вирішення конкретних питань з охорони праці.
2. Розробляє комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів з охорони праці, залучаючи профспілки до цього процесу.
3. Впроваджує прогресивні та новітні технології, а також засоби автоматизації для поліпшення умов праці.
4. Забезпечує усунення причин аварій, нещасних випадків та професійних захворювань.
5. Організовує атестацію робочих місць, що дозволяє оцінити їх відповідність вимогам безпеки.

6. Затверджує положення, інструкції та інші нормативні акти щодо охорони праці, що діють на підприємстві.

7. Здійснює постійний контроль за дотриманням працівниками технологічних процесів та використанням засобів індивідуального захисту.

8. Організовує пропаганду безпечних прийомів праці серед працівників підприємства.

У разі відсутності в нормативних документах про охорону праці правил чи норм відносно певних робіт, власник підприємства повинен організувати розробку таких правил безпеки і узгодити їх з місцевими органами державного нагляду за охороною праці [36].

Умови праці на виробництві різняться в залежності від фактично визначених рівнів факторів виробничого середовища порівняно з санітарними нормами, правилами та гігієнічними нормативами, а також з урахуванням можливого шкідливого впливу цих факторів на здоров'я людей. Згідно з гігієнічною класифікацією праці, умови праці поділяються на 4 класи:

1 клас - це оптимальні умови, за яких зберігається не лише здоров'я працівників, але й створюються передумови для підтримання високого рівня працездатності;

2 клас - це допустимі умови, які характеризуються рівнями факторів виробничого та трудового процесу, що не перевищують встановлених гігієнічних нормативів. Відновлення функціонального стану організму відбувається протягом регламентованого періоду відпочинку або до початку наступної зміни, і ці умови не негативно впливають на здоров'я працівників та їх нащадків ні в найближчому, ні віддаленому майбутньому;

3 клас - це шкідливі умови, що характеризуються рівнями шкідливих виробничих факторів, які перевищують гігієнічні нормативи і можуть негативно впливати на організм працюючого або його нащадків.

4 клас - це небезпечні (екстремальні) умови, що характеризуються рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які

протягом робочої зміни (або її частини) створюють загрозу для життя та високий ризик виникнення важких форм гострих професійних уражень.

Для забезпечення безпечних умов праці на робочих місцях необхідно мати кваліфіковані кадри і відповідальне, зацікавлене ставлення до реалізації конституційних прав працівників, як з боку роботодавців, так і керівників на всіх рівнях управління. Негативний вплив низької якості робочих місць на функціонування ринку праці призводить до високої плинності робочої сили, особливо в роботах, пов'язаних з важкою фізичною працею та шкідливими і небезпечними умовами праці, а також до втрати кадрових ресурсів через виробничий травматизм і професійні захворювання. У зв'язку зі значними соціальними і економічними збитками, що виникають внаслідок виробничого травматизму і професійних захворювань, стає важливим поглиблене дослідження, оцінка і розробка нових механізмів управління та методів впливу на умови праці і професійні ризики.

Винагорода працівникам бригад, дільниць і цехів за безперервну роботу відповідно до правил охорони праці, без травм і аварій є вельми корисною. У випадку наявності постійно небезпечних і шкідливих факторів на робочому місці, які загрожують здоров'ю працівника, рекомендується виплачувати йому додаткову надбавку за високий рівень обережності. Крім матеріальних стимулів, моральне стимулювання також має велике значення і широко використовується закордонними компаніями. Форми морального стимулювання можуть бути різноманітними: від висловлення подяки до організації вечорів відпочинку, пікніків, екскурсій для колективів, які досягли найкращих результатів у сфері охорони праці [33]

На сьогоднішній день, працівникам необхідно організовувати свою роботу таким чином, щоб вона спрямовувалась на наступні цілі:

1. Реалізація основних напрямків державної політики у сфері поліпшення умов і охорони праці.
2. Профілактика та зменшення професійного травматизму і професійних захворювань на підприємствах і організаціях.

3. Координація та методичне забезпечення діяльності регіональних центрів охорони праці, які навчають організації.

4. Поширення вітчизняної та зарубіжної інформації про заходи для удосконалення системи охорони праці.

Основними факторами, що сприяють успіху в розв'язанні проблем покращення умов праці на підприємствах, є наступні:

1. Розробка ефективної кадрової політики.

2. Постійне удосконалення кадрової роботи на підприємстві.

3. Турбота керівництва щодо підвищення рівня кваліфікації своїх співробітників.

4. Поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації та мотивації для розвитку здібностей працівників.

5. Чітка система управління коштами, виділеними на навчання і підвищення кваліфікації, облаштування робочого місця та виплату заробітної плати.

Отже, правильний підхід до організації охорони праці на підприємстві та розумне використання різних нематеріальних методів стимулювання працівників створюють в них необхідне почуття надійності, стабільності та зацікавленості з боку керівництва. Керівник підприємства повинен також дотримуватися всіх приписів та вимог законодавства щодо охорони праці і нести відповідальність за їх порушення. Власнику підприємства варто посилити контроль за станом виробничої та технологічної дисципліни, а також дотриманням обліку та медичних показників під час допуску працівників згідно результатів медичного огляду, проводити періодичні інструктажі працівникам. Таким чином, завдяки належній організації охорони праці може знижуватися плинність кадрів, що сприяє стабільності всього підприємства [36].

Покращення умов праці на виробництві є важливою умовою для підвищення її продуктивності та економічної ефективності виробництва. Для досягнення цього необхідно:

- Вдосконалити систему управління охороною праці на підприємствах та установах відповідно до вимог законодавства України.

- Забезпечити постійне комплексне оцінювання робочих місць з урахуванням потреб ергономіки, санітарно-гігієнічних, організаційно-технічних і державних нормативно-правових актів з охорони праці.

- Використовувати передову технологію, яка при експлуатації не створює потенційної небезпеки аварій, пожеж та нещасних випадків.

- Розробляти заходи, спрямовані на запобігання травмам, професійним захворюванням і підвищення культури виробництва, забезпечуючи повну безпеку і здорові умови праці.

ВИСНОВКИ

В процесі написання роботи було розглянуто теоретичні й методологічні основи управління і аналізу платоспроможності та ліквідності підприємства, а саме: розкрито сутність аналізу ліквідності й платоспроможності організації, її значимість та актуальність; визначено, що основною метою управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є – одержання невеликого числа ключових параметрів, що дають об'єктивну й точну картину фінансового стану підприємства, його прибутків і збитків, зміни в структурі пасивів і активів, у розрахунках з кредиторами й дебіторами; розглянуто методики аналізу ліквідності та платоспроможності; відзначено, що для розв'язку конкретних завдань фінансового аналізу застосовується цілий ряд спеціальних методів, що дозволяють одержати кількісну оцінку окремих аспектів діяльності будівельно-монтажного підприємства.

Проведені дослідження показали, що на ліквідність підприємства та на його платоспроможність, впливає ряд факторів, зокрема: розміри підприємства та сфери і напрями його діяльності, умови розрахунків з дебіторами та кредиторами, стан запасів їх обсяги та вартість, наявність ресурсного потенціалу для вкладень. Також запроваджено рейтинг факторів, які впливають на ліквідність та платоспроможність організації. Основна мета управління ліквідністю та платоспроможністю зводиться до досягнення підприємством такого рівня фінансового стану, яке б дозволило йому вчасно виконувати свої боргові зобов'язання.

Дослідивши організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Електро» відзначено, що вартість реалізованої продукції в 2022 зменшилась на 90243 тис.грн в порівнянні з 2021 роком та відповідно на 37382 тис.грн менше, а ніж в 2020 році, що вказує про неефективне ведення господарської діяльності, причинами зниження обсягів реалізованої продукції може бути низький попит на продукцію, послуги об'єкта дослідження.

Підприємство ПрАТ «Електро» протягом 2020-2021рр. мало більше заборгованості по кредитах, тому коефіцієнт абсолютної платоспроможності за 2020-2021рр. зменшився до 0.74. У 2022 році даний коефіцієнт становив 1.96. В середньому підприємство було здатне погасити за рахунок наявних залишків найбільш ліквідних активів більшу частину заборгованості за короткостроковими кредитами. Аналіз коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності, свідчить що за період 2020-2022 рр. коефіцієнт поточної ліквідності збільшився на 223%, коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився на 198%, коефіцієнт абсолютної ліквідності на збільшився на 1.56. Відповідно всі показники є вищими за нормативні значення. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості в порівнянні з 2021 роком, також збільшився в десять раз. В ході оцінки ефективності управління оборотними коштами, було відзначено зменшення тривалості обороту оборотних активів в 2022р. на 9 днів у порівнянні з минулим звітнім періодом, але при цьому підприємство зменшило ефективність використання оборотних активів про, що свідчить зменшення в динаміці коефіцієнта ефективності оборотних активів. Це говорить про недосконалість політики управління запасами.

В результаті проведених досліджень наведені напрями та пропозиції щодо вдосконалення методичних підходів щодо управління ліквідністю та підвищення платоспроможності підприємства. Запропоновано вжити такий ряд заходів: скорочення суми постійних і змінних витрат; оптимізація структури оборотного капіталу; реорганізація маркетингових служб з метою підвищення ефективності їх функціонування в напрямі збільшення обсягів збуту продукції; зменшення обсягу поточних і внутрішніх зобов'язань, та прискорення оборотності оборотного капіталу підприємства.

Список використаної літератури

- 1 Захарова Н.Ю. Платоспроможність та ліквідність підприємств: сутність, оцінка та умови забезпечення. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного. 2019. №2. С 183-185 URL:<http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/13525> (Дата звернення 18.05.2023)
- 2 Яцух О.О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Серія: Економіка і управління). Том 29(68).-№3. 2018. С. 173-180. URL:http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf (Дата звернення 18.05.2023)
- 3 Новіченко Л.С. Платоспроможність суб'єкта господарювання: сутність, економічний аналіз та напрями підвищення. Наукові перспективи. 2022. №3. С 4-11 URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/1333/1330> (Дата звернення 19.05.2023)
- 4 Коцеруба Н.В. Інформаційне забезпечення аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. № 27. С. 78-21. URL:http://www.visnykeconom.uzhnu.uz.ua/archive/27_1_2019ua/17.pdf (Дата звернення 19.05.2023)
- 5 Іваннікова О.В Аналіз платоспроможності як фактора фінансової стійкості малих підприємств. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2017. Вип. 2 (58). С. 130-136. URL:http://psaejrnl.nau.in.ua/journal /2_58_2017_ukr/22.pdf (Дата звернення 19.05.2023)
- 6 Виноградня В. М., Бурдонос Л. І. Перспективна платоспроможність у забезпеченні фінансової стабільності підприємства. Економічний вісник університету. 2021. № 50. 162-164 URL:<http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/> (Дата звернення 20.05.2023)
- 7 Лопатинська, О. Пономарьова, О. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник Хмельницького

національного університету. Економічні науки, 2022, №5: 221-228.
URL:<http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/11/2022-310-36.pdf> (Дата звернення 20.05.2023)

8 Ткачук, А. О. Поняття ліквідності та його значення для підприємства. Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. 2019. №68. 240-270
URL:http://www.vtei.com.ua/konfa/23_05_19/7_68.pdf#page=240 (Дата звернення 20.05.2023)

9 Стефанишин, О. Б. Баглаєнко, Ж. М. Аналіз ліквідності балансу підприємства в контексті попередження банкрутства: теоретико-прикладний аспект. Суспільні трансформації: людина, держава, соціум: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції . 2020.с 234- 352 .
URL:http://www.vtei.com.ua/doc/doc/08_10_20zb2.pdf#page=498 (Дата звернення 21.05.2023)

10 Берча, О. Ппович, А. Діагностика фінансово-економічного стану як гаранта стабільного функціонування підприємства. Геополітика України: історія і сучасність, 2022, 2 (29): 164-175.URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/271584> (Дата звернення 21.05.2023)

11 Павленко О. П. Методологічні аспекти факторного аналізу ліквідності та платоспроможності аграрного підприємства. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки. 2020.С.224-336. – Режим доступу : URL:<http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/4897> (Дата звернення 21.05.2023)

12 Сніткіна, І. А. Підходи визначення сутності платоспроможності та класифікація факторів впливу. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка», 2019, 1 (53): 179-183. URL:<http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/164653> (Дата звернення 21.05.2023)

13 Гріщенко, І; Гринчук, Т. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. Економіка та суспільство, 2020,

22. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/61>

(Дата звернення 21.05.2023)

14 Гринчук, Т. Управління фінансовою безпекою підприємства. Recommended for publication by the scientific council Lesya Ukrainka Volyn National University (Minutes № 3 of March 25, 2021), 2021, 136. URL: <https://www.researchgate.net/profile/Kostiantyn-Pavlov/publication/> (Дата звернення 22.05.2023)

15 Халатур С. М. Проблеми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки. 2020. – С. 247-258. – URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5159> (Дата звернення 22.05.2023)

16 Берест М. М. Оцінка та аналіз факторів впливу на фінансову стійкість підприємств машинобудування . Економіка розвитку (Economics of Development). 2019. - № 18(3). – С. 1–11. URL: <https://www.businessperspectives.org/%20journals> (Дата звернення 22.05.2023)

17 Кубецька, О. М; Остапенко, Т. М. Ліквідність і платоспроможність підприємства. 2022, с 235-360. URL: <http://www.ndekc.lviv.ua/pdf/17.pdf#page=361> (Дата звернення 22.05.2023)

18 ШЕВЧЕНКО, Ю. С; Боліла, Н. В. Ефективне використання оборотних коштів будівельного підприємства як фактор економічної безпеки. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин, 2020, 44: 133-146. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/322454406.pdf> (Дата звернення 22.05.2023)

19 Болгов, В. Є.; Витяганець, І. М. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності як важлива ціль внутрішньофірмового бюджетування. Економіка і організація управління, 2021, 15-29. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10815> (Дата звернення 23.05.2023)

20 Корнева, Н. О; Магдун, В. І. Аналітичні основи платоспроможності в сучасних умовах господарювання. Приазовський економічний вісник,

2020, 86-91. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/5_22_ukr/5_22_2020.pdf#page=86 (Дата звернення 24.05.2023)

21 Влащенко, А. Ю. Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства ПрАТ «Кий Авіа». Відповідальні за випуск, 2022, 184. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2019/12/Збірник-конференції_20.05.2022.pdf#page=185 (Дата звернення 24.05.2023)

22 Тютюнник, С.; Теркун, Т. Основні та допоміжні показники оцінювання платоспроможності. 2020. URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17485/1/Tyutyunnyk%20417-420.pdf> (Дата звернення 25.05.2023)

23 Новіченко, Л. Платоспроможність суб'єкта господарювання: сутність, економічний аналіз та напрями підвищення. Наукові перспективи (Naukovi perspektivi), 2022, 3 (21). URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/1333/1330> (Дата звернення 25.05.2023)

24 Берстайн, Л. Шляхи підвищення платоспроможності підприємства. Управління проектами: проектний підхід в сучасному менеджменті. 2020р. С 282-286. URL:http://odaba.edu.ua/upload/files/KONFERENTSIYA-UP_2020_-CH2.pdf#page=282 (Дата звернення 26.05.2023)

25 Кіндратьська, Г. Оцінювання платоспроможності українських підприємств: проблемні аспекти типових методик. Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University, 2019, 3.19: 133-143. URL:<http://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/491> (Дата звернення 26.05.2023)

26 Бачкір, І. Г. Банкрутство підприємства: підходи, процедури проведення, оцінка перспектив та пріоритетів управління в умовах кризи платоспроможності. Інноваційна економіка, 2020, 5-6: 103-109. URL: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/10201/1/%D0%86%D0%95-5-6-20-103-109.pdf> (Дата звернення 26.05.2023)

27 Атамась, Г. П. Аналіз ефективного використання оборотних активів підприємства як засіб їх ліквідності та платоспроможності. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1. 2019.–416 с., 2019, 274. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34274/1/5_Тези_ПДАА_Фесенко._Ч_1.pdf#page=274 (Дата звернення 27.05.2023)

28 Серебрянський, Д. М; Базильчук, К. В. Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства. Регіональна економіка та управління, 2019.С 91-100. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/4-2262019-1.pdf#page=91> (Дата звернення 27.05.2023)

29 Лащик, І.; Неспляк, Х.; Ярута, В. Модель управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. 2020. С 194-197. URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17404/1/Lashchik%20194-197.pdf> (Дата звернення 28.05.2023)

30 Разумова, Г. В.; Буцанова, К. Г. Вдосконалення механізму управління фінансовою діяльністю підприємства. 2021. С 182-184. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10330/1/182-184.pdf> (Дата звернення 29.05.2023)

31 Новіченко, Л. Платоспроможність суб'єкта господарювання: сутність, економічний аналіз та напрями підвищення. Наукові перспективи (Naukovi perspektivi), 2022, №3 (21). URL:<http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/1333/1330> (Дата звернення 01.06.2023)

32 Валюх А.В; Зайцев О.В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. Інфраструктура ринку. 2019. № 28. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019> (Дата звернення 02.06.2023)

33 Литвин А. Пріоритетні шляхи вдосконалення умов охорони праці власником на підприємстві . Молодий вчений. 2018.№ 10 (62).с 285-290. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3761> (Дата звернення 10.06.2023)

34 Кравченко, І. О. Савіна, О. Ю. Пожежна безпека на підприємстві. 2021. С 187-189. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10790/1/187-189.pdf> (Дата звернення 10.06.2023)

35 Левченко, О. Г., Полукаров, О. І., Зацарний, В. В. Охорона праці та цивільний захист. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2019. С 9-341. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/323536586.pdf> (Дата звернення 10.06.2023)

36 Нестер, А. А; Мітюк, Л.О. Проблеми охорони праці в Україні. Збірник наукових праць II Всеукраїнської науково–практичної конференції викладачів та фахівців–практиків. 2022. С 70-73. URL: http://elar.khmnu.edu.ua/bitstream/123456789/11989/1/Nester_Konferenz.pdf (Дата звернення 11.06.2023)

37 Заєць О. Г. Охорона праці як галузь науки. збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці. 2020. С. 333-335 URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/14913> (Дата звернення 11.06.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2022р.

Форма №1

Код за
ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього попереднього року	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби	1010	4429	3049	3662
первісна вартість	1011	12155	9181	9463
знос	1012	(7726)	(6132)	(5801)
Інвестиційна нерухомість	1015			
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	48	18
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Інші необоротні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095	4451	3097	3680
II. Оборотні активи		3349	5768	6118
Запаси	1100			
Товари				
Поточні біологічні активи	1110			

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2260	25261	7621
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135	1717	750	269
у тому числі з податку на прибуток	1136	247	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27432	8584	1646
Поточні фінансові інвестиції	1160	4794	5201	5755
Гроші та їх еквіваленти	1165	34647	24830	18586
Витрати майбутніх періодів	1170	8	7	6
Інші оборотні активи	1190	117	90	24
Усього за розділом II	1195	74324	70491	40025
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	78775	73588	43705
Пасив	Код рядка			
1	2			
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2571	2571	2571
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	5343	3104	3887
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31524	33906	27595
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Усього за розділом I	1495	39438	39581	34053
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Цільове фінансування	1525			
Усього за розділом II	1595	271	337	180
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість за:		363	-	1496
довгостроковими зобов'язаннями	1610			
товари, роботи, послуги	1615	33536	27588	775
розрахунками з бюджетом	1620	2086	1846	3174

у тому числі з податку на прибуток	1621	1233	565	272
розрахунками зі страхування	1625	154	59	42
розрахунками з оплати праці	1630	965	1367	1133
Поточні забезпечення	1660			
Доходи майбутніх періодів	1665	216	1152	225
Інші поточні зобов'язання	1690	1746	1658	2627
Усього за розділом III	1695	39066	33670	9472
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
Баланс	1900	78775	73588	43705

Додаток Б
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за рік 2022 р.

Форма № 2Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	На початок звітнього попереднь- ого року	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2		3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	228846	281707	191464
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(224604)	(273622)	(187336)
Валовий: прибуток	2090			
збиток	2095			
Інші операційні доходи	2120	6587	2876	2108
Адміністративні витрати	2130			
Витрати на збут	2150			
Інші операційні витрати	2180	(9809)	(9316)	(11716)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190			
збиток	2195			
Дохід від участі в капіталі	2200			
Інші фінансові доходи	2220			
Інші доходи	2240	4448	4388	6403
Фінансові витрати	2250			
Втрати від участі в капіталі	2255			
Інші витрати	2270	441	(2261)	(355)
Разом доходи	2280	239881	288971	199975
Разом витрати	2285	(234854)	(285199)	(199407)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5027	3772	568
збиток	2295			
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(905)	(1068)	(272)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305			
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4122	2704	296
збиток	2355			